

Dopady zvyšování cen strategických surovin na zajištění potravinové bezpečnosti

Bc. Jana Večeřová

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana Večeřová**
Osobní číslo: **L21258**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Specializace: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Dopady zvyšování cen strategických surovin na zajištění potravinové bezpečnosti**

Zásady pro vypracování

1. Teoreticky vymezte strategické suroviny a potravinovou bezpečnost.
2. Analyzujte dopady zvyšování cen strategických surovin na zajištění potravinové bezpečnosti.
3. Vymezte rizikové oblasti v rámci zajištění potravinové bezpečnosti z hlediska zvyšování cen.
4. Zpracujte modelové řešení snižující dopady zvyšování cen na zajištění potravinové bezpečnosti.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BALABÁN, Miloš (ed.), PERNICA, Bohuslav (ed.) et al. *Bezpečnostní systém státu: problémy a výzvy*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
2. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. *The State of Food Security and Nutrition in the World 2021. Transforming food systems for food security, improved nutrition and affordable healthy diets for all*. Rome, 2021. FAO. <https://doi.org/10.4060/cb4474e>
3. LUKÁŠKOVÁ, Eva a Kateřina PITROVÁ. *Economic and social aspects of food security*. Zlín: AC Tomas Bata University in Zlín, 2018. ISBN 978-80-7454-770-6.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucí práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Lukášková, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 28.4.2023

Jméno a příjmení studenta: Bc. Jana Večeřová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na problematiku dopadů zvyšování cen strategických surovin na zajištění potravinové bezpečnosti. Cílem diplomové práce je zpracování modelového řešení snižující dopady zvyšování cen ropy a zemního plynu na zajištění potravinové bezpečnosti. Na základě brainstormingu je navrženo 5 oblastí možného rozšíření činnosti potravinových bank. Práce může být použita neziskovou organizací Potravinové banky z. s. jako návrh rozšíření jejich činností.

Klíčová slova: potravinové banky, strategické suroviny, potravinová bezpečnost, ropa, zemní plyn, potraviny

ABSTRACT

The thesis focuses on the issue of the impact of rising prices of strategic raw materials on food security. The aim of the thesis is to develop a model solution reducing the impact of increasing oil and gas prices on food security. On the basis of brainstorming, 5 areas of possible expansion of food banks are proposed. The work can be used by the non-profit organization Food Banks z.s. as a proposal for expanding its activities.

Keywords: food banks, strategic raw materials, food security, oil, natural gas, food

Ráda bych zde poděkovala vedoucí mé diplomové práce za její cenné rady, věcné připomínky, trpělivost a čas paní Bc. Ing. Evě Lukáškové, Ph.D. Dalším, kterým chci poděkovat je moje rodina a přátelé, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

Motto:

„Pokud nic jiného jsme odhodláni selhat novým způsobem.“

Elon Musk

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 BEZPEČNOST	12
1.1 STĚŽEJNÍ DOKUMENTY V OBLASTI BEZPEČNOSTI STÁTU	14
1.2 VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ BEZPEČNOST STÁTU	18
2 POTRAVINOVÁ BEZPEČNOST.....	20
2.1 BEZPEČNOST POTRAVIN	25
2.1.1 Mezinárodní systém zajištění bezpečnosti potravin.....	27
2.1.2 Národní systém zajištění bezpečnosti potravin.....	28
2.1.3 Orgány státního dozoru	29
2.2 POTRAVINOVÁ SOBĚSTAČNOST	30
2.3 POTRAVINOVÉ BANKY	31
2.4 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ	32
3 SUROVINOVÁ BEZPEČNOST	34
3.1 SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV	35
3.2 SUROVINOVÁ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI NEROSTNÝCH SUROVIN A JEJICH ZDROJŮ	36
4 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	37
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	38
5 ANALÝZA DOPADŮ ZVYŠOVÁNÍ CEN STRATEGICKÝCH SUROVIN NA ZAJIŠTĚNÍ POTRAVINOVÉ BEZPEČNOSTI.....	39
5.1 ANALÝZA CENY ROPY 2018 – 2023	39
5.1.1 Analýza cenového vývoje ropy Brent v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023	40
5.1.2 Analýza cen automobilového benzínu v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023.....	43
5.1.3 Analýza cen motorové nafty v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023	44
5.2 ANALÝZA CENY ZEMNÍHO PLYNU 2018 – 2023	45
5.2.1 Analýza ceny zemního plynu PXE v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023	46
5.3 ANALÝZA CEN POTRAVIN 2018 – 2023.....	49
6 MODELOVÉ ŘEŠENÍ SNIŽUJÍCÍ DOPADY ZVYŠOVÁNÍ CEN NA ZAJIŠTĚNÍ POTRAVINOVÉ BEZPEČNOSTI	62
6.1 NÁVRHY NA MOŽNOSTI ROZŠÍŘENÍ ČINNOSTÍ POTRAVINOVÝCH BANK.....	63
6.2 LETÁK O POSLÁNÍ POTRAVINOVÝCH BANK NA VEŘEJNÁ MÍSTA	64
ZÁVĚR	66

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	68
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	84
SEZNAM OBRÁZKŮ	86
SEZNAM TABULEK.....	87
SEZNAM SCHÉMAT	88
SEZNAM GRAFŮ	89

ÚVOD

Potravinová bezpečnost se stává v posledních letech největší výzvou současnosti. Potraviny Každý rok se svět potýká s narůstáním světové populace. S tímto růstem narůstá i počet lidí ocitajících se na hranici chudoby. Dle statistik Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství v roce 2021 trpělo hladem více než 828 milionů lidí.

Strategické suroviny jsou základním pilířem zajištění chodu státu. Fungování světa v dnešní podobě by bez ropných produktů nebyl možná. Dostupnost většiny zboží a služeb je přímo podmíněna využitím ropy a ropných produktů.

V posledních letech vystupuje do popředí hlavně téma rostoucích cen. Ekonomická situace nutí obyvatele k úsporám na nákladech domácnosti. Mezi tyto náklady lze zařadit pohonné hmoty, elektrickou energii, plyn ale i potraviny. Obyvatelé v současnosti v důsledku vysokých cen nakupují menší množství potravin, které se po jisté době stávají neprodejnými a poskytují příležitost je využít pro potravinovou pomoc. Současná hospodářská situace dopadá na různé vrstvy obyvatel, kteří jsou nuceni ke snižování měsíčních výdajů. Dopad této situace lze vidět v celém hospodářství, které se pokouší vzpamatovat z koronavirové krize a nyní z konfliktu mezi Ukrajinou a Ruskem. Kombinací těchto okolností v současnosti roste i cena strategických surovin, a to zejména ropy a zemního plynu. Tyto strategické suroviny jsou důležité pro fungování infrastruktury státu a pro svoje široké využití ve všech oblastech hospodářství také pro zajištění potravinové bezpečnosti

Teoretická část je věnována bezpečnostnímu systému státu a bezpečnostním dokumentům. Další část je věnována problematice potravinové bezpečnosti a potravinovým bankám, které se věnují poskytování potravinové pomoci ohroženým skupinám obyvatel. Poslední kapitola teoretické části je věnována surovinové bezpečnosti. Praktická část je věnována analýze vývoje cen ropy a zemnímu ve vztahu k ceně potravin. Závěrem je představeno modelové řešení pro snížení dopadů růstu cen strategických surovin, které nepříznivě ovlivňují potravinovou bezpečnost obyvatelstva.

CÍLE PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Hlavním cílem diplomové práce je zpracovat modelové řešení snižující dopady zvyšování cen strategických surovin na zajištění potravinové bezpečnosti.

Ke splnění hlavního cíle byly stanoveny následující dílčí cíle:

- Vymezení potravinové bezpečnosti.
- Vymezení strategických surovin.
- Zpracování analýzy cen vybraných strategických surovin (zemní plyn a ropa) za období 2018 – 2023.
- Zpracování analýzy cen potravin za období 2018 – 2023.

K naplnění hlavního a dílčích cílů byly použity metody:

- **Pozorování** je cílevědomé, plánovité a systematické sledování jistých skutečností. Výsledkem je popis a vysvětlení těchto skutečností. Tato metoda je použita pro zpracování vývoje cen ropy, zemního plynu a potravin v kapitole č. 5.
- **Komparace ukazatelů a jejich hodnot** je zaměřena na zjišťování rozdílů nebo podobností u dvou nebo více sledovaných objektů, sloužící k objektivizaci. Tato metoda je použita pro zpracování vývoje cen ropy, zemního plynu a potravin v kapitole č. 5.
- **Popisná statistika** je metoda popisující kvantitativně hlavní vlastnosti sbírky dat. Tato metoda je použita pro zpracování vývoje cen ropy, zemního plynu a potravin v kapitole č. 5.
- **Brainstorming** je metodou rozvíjející tvořivé myšlení, pomocí spontánní diskuse na dané téma. Hlavním cílem je navrhnout co nejvíce nápadů bez kritického hodnocení. Tato metoda je použita pro zpracování modelového řešení snižující dopady zvyšování cen strategických surovin na zajištění potravinové bezpečnosti v kapitole č. 6.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BEZPEČNOST

Bezpečnost zaujímá druhé místo v Maslowově pyramidě potřeb, řadí mezi základní podmínky spokojeného a plnohodnotného života. Má zásadní vliv na kvalitu lidského života. Bezpečnost je podmíněna prostředím, ve kterém se člověk denně pohybuje, proto se často liší vnímání bezpečnosti v různých oblastech, například obyvatel obce může vnímat svoji bezpečnost zcela jinak než obyvatel velkého města (Ivan et al., 2020).

Samotný pojem bezpečnost je těžce uchopitelným, existuje mnoho definic a významů. Jedná se o subjektivní pojem, který může být vnímán rozdílně na základě pohledu a preferencí subjektu. Dle terminologického slovníku Ministerstva vnitra České republiky je bezpečnost *„Stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace.“* (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Dle Eichlera může být bezpečnost definována negativním a pozitivním způsobem. V případě negativního způsobu chápeme bezpečnost jako stav, při kterém neexistuje hrozba. Tento přístup lze vnímat jako stav, kdy objekt není zatížen nebezpečím, strachem a je zajištěn proti případnému útoku. Bezpečnost je v tomto případě vnímána jako opak stavu ohrožení, který vyplývá ze vzájemných vztahů stran, které mají odlišné zájmy a k dosažení těchto zájmů jsou ochotny použít sílu. Která může mít povahu politickou, hospodářskou nebo vojenskou. Negativní způsob považuje stát za bezpečný v případě, že není vystaven žádné hrozbě a nejsou zpochybněny principy, na kterých je založen. V případě pozitivního způsobu je bezpečnost vnímána z pohledu bezpečnosti určitého subjektu, který je fyzického nebo duševního charakteru. O bezpečnosti subjektu lze hovořit, pokud je zajištěno jeho přežití, existují zde možnosti dalšího rozvoje, je mimo dosah hrozeb nebo je spolehlivě chráněn před hrozbami. Živočišný druh je bezpečný za předpokladu, že v dané oblasti nemá přirozeného nepřítele. Životní prostředí je bezpečné, pokud na něj nepůsobí škodlivé dopady průmyslové činnosti člověka. Pozitivní způsob považuje subjekt za bezpečný, pokud je zajištěna obrana území subjektu, hodnot subjektu, není narušena funkce institucí a obyvatelstvo je ochráněno (Eichler, 2009). Dle vymezení obou přístupů lze usoudit, že bezpečnost České republiky volně vychází z pozitivního pohledu bezpečnosti.

Bezpečnostní politika České republiky

Bezpečnostní politika ČR je společenská činnost, která na základě státních zájmů a cílů směřuje k zabezpečení státní svrchovanosti, územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků (Ministerstvo vnitra České republiky).

Tvoří ji pět základních komponentů:

- zahraniční politika v oblasti bezpečnosti státu;
- obranná politika;
- politika v oblasti vnitřní bezpečnosti;
- hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu;
- politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu (Ministerstvo vnitra České republiky).

Bezpečnostní politika vychází z principu nedělitelnosti bezpečnosti. Bezpečnost státu nelze oddělit od globální bezpečnosti, proto se bezpečnostní politika řídí nejen svými specifickými zájmy, ale také solidaritou se spojenci v organizacích, kterými je členem zejména NATO a EU. Na zajištění bezpečnosti ČR má klíčový význam zajištění politické a hospodářské stability zvláště v Evropské Unii. Vzhledem k otevřenosti ekonomiky ČR je tato oblast vystavena vlivům vnějšího přístupu převážně v oblastech týkající se energetiky nebo trhů (Lukášková et al., 2014).

Právní rámec bezpečnosti České republiky

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (ČESKO, 1993).
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., O bezpečnosti České republiky (ČESKO, 1998).
- Zákon č. 2/1969 Sb., O zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (ČESKO, 1969).
- Zákon č. 240/2000 Sb., O krizovém řízení a o změně některých souvisejících zákonů (ČESKO, 2000).
- Zákon č. 241/2000 Sb., O hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů (ČESKO, 2000).

- Zákon č. 239/2000 Sb., O integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (ČESKO, 2000).
- Zákon č. 273/2008 Sb., O Policii České republiky (ČESKO, 2008).
- Zákon č. 219/1999 Sb., O ozbrojených silách České republiky (ČESKO, 1999).
- Zákon č. 222/1999 Sb., O zajišťování obrany České republiky (ČESKO, 1999).

1.1 Stěžejní dokumenty v oblasti bezpečnosti státu

Bílá kniha o obraně

Bílá kniha o obraně z roku 2011 pojednává o celkovém stavu Ministerstva obrany a ozbrojených sil ČR, vymezuje koncepční principy a cíle pro stabilní rozvoj obou zmíněných institucí. Zmiňuje strategické suroviny jako součást strategického prostředí a jako prostředek k prosazení politických a bezpečnostních zájmů. Dále uvádí, že mezi strategické zájmy ČR patří zajištění zdrojů strategických surovin a přerušením dodávek těchto surovin může dojít k poškození zájmů ČR. Potravinovou bezpečnost vůbec nezahrnuje (Ministerstvo obrany České republiky, 2011).

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Je klíčovým dokumentem popisujícím systém ochrany obyvatelstva, který byl zpracován roku 2013. Uvádí základní principy, významné oblasti a nástroje ochrany obyvatelstva. Potravinovou a surovinovou bezpečnost neuvádí (Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2013).

Koncepce přípravy občanů k obraně státu

Je dokument z roku 2012, se zabývá stavem systému provádění přípravy občanů k obraně státu. Surovinovou a potravinovou bezpečnost neuvádí (Ministerstvo obrany, 2012).

Pandemický plán České republiky

Je dokumentem stanovujícím postupy a základní systém sloužící pro reakci na chřipkovou pandemii způsobenou chřipkovým virem. Surovinovou bezpečnost dokument neuvádí. Potravinovou bezpečnost uvádí mezi sektorem nezbytných veřejných služeb, jako službu, kterou je nezbytné provozovat i během pandemie, aby nebyl omezen dopad na zdraví, sociální sféru a ekonomický sektor (Ministerstvo zdravotnictví).

Instrukce pro vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnostní ochrany důležitých objektů

Instrukce pro vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnostní ochrany důležitých objektů slouží jako metodický návod k přijímání bezpečnostních opatření při různých bezpečnostních situacích. Ani v tomto dokumentu nelze najít potravinovou či surovinovou bezpečnost (Bezpečnostní rada státu, 2002).

Bezpečnostní strategie České republiky

Bezpečnostní strategie České republiky 2015 je základním vládním dokumentem bezpečnostní politiky České republiky. Cílem je zajistit prosazování bezpečnostních zájmů ČR. Dokument rozlišuje zájmy životní (například zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti), strategické (například zajištění bezpečnosti a stability, vnitřní bezpečnosti nebo zabezpečení ekonomické bezpečnosti, energetické, surovinové a potravinové bezpečnosti a adekvátní úroveň strategických rezerv) a další významné (například ochrana životního prostředí, rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací působících v oblasti bezpečnosti nebo posilování veřejné informovanosti a aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti). Do popředí se dostávají spíše nevojenské hrozby zejména přerušení dodávek strategických surovin, negativní mezinárodní migrace, rostoucí globální nerovnost, nebo závažná hospodářská a finanční kriminalita. Dokument uvádí jako závažnou hrozbu nevojenského charakteru přerušení dodávek strategických surovin a přikládá otázkám zajištění surovinové bezpečnosti velký význam (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015).

- **Strategické suroviny v bezpečnostní strategii**

Strategické suroviny jsou nedílnou součástí mezinárodních vztahů. Prioritou je vytvářet stabilní dodávky strategických surovin, na území ČR vytvářet stabilní dodávky elektrické energie a vytvářet strategické rezervy státu (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015).

- **Mezi nejvýznamnější trendy a faktory v oblasti surovinové bezpečnosti se řadí:**
- rostoucí poptávka po klíčových surovinách, která má vliv na stabilitu bezpečnostního prostředí;

- zintenzivnění globální soutěže v zajištění přístupu ke strategickým surovinám;
 - zvyšování ochrany prostředků přepravy strategických surovin, vyznačujícím se vysokou mírou zranitelnosti;
 - zneužívání pozice výhradního dodavatele strategických surovin, nebo tranzitní země k prosazení vlastních zájmů na úkor zajištění základních potřeb ČR a jejich spojenců (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015).
- **Mezi bezpečnostní hrozby v oblasti surovinové bezpečnosti dle bezpečnostní strategie lze zařadit:**
 - politicky motivované manipulace s dodávkami strategických surovin;
 - soutěžení o přístup ke strategickým zdrojům (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015).
 - **Bezpečnostní strategie zavádí svoji metodiku v oblasti prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb na úrovni surovinové bezpečnosti hovoříme o:**
 - za účelem zajištění surovinové bezpečnosti zajišťuje ČR maximální možnou rozmanitost zdrojů a přepravní infrastruktury dovážených strategických surovin s cílem zachovat tranzitní postavení ČR;
 - přednostně využívání domácích surovinových zdrojů, včetně vytvoření vhodných podmínek pro vyhledávání dalších zdrojů;
 - udržování rezerv strategických komodit, jejichž primárními zdroji ČR nedisponuje nebo disponuje v omezené míře;
 - efektivní spolupráci s těžebními společnostmi;
 - aktivní prosazování zájmů ČR v rámci mezinárodních organizací;
 - podpora vzájemně výhodných ekonomických vztahů se surovinově vybavenými státy (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015).
 - **Potravinová bezpečnost v bezpečnostní strategii**

V hrozbách nevojenského charakteru roste důležitost potravinové bezpečnosti a zajištění přístupu ke zdrojům pitné vody. ČR udržuje přiměřené zásoby strategicky

významných zemědělských a potravinářských komodit. Stát vytváří podmínky pro pěstování energeticky využitelných plodin tak, aby nebyla ohrožena potravinová bezpečnost země (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015).

Obranná strategie České republiky

Obranná strategie České republiky z roku 2017 slouží k vymezení přístupu vlády k zajišťování obrany státu. Určuje způsob naplňování hlavních úkolů ozbrojených sil. Surovinovou a potravinovou bezpečnost neobsahuje (Ministerstvo obrany, 2017).

Audit národní bezpečnosti

Audit národní bezpečnosti z roku 2016 je komplexní materiál definující bezpečnostní politiku státu v aktuálních bezpečnostních oblastech. Byl vypracován za účelem posouzení odolnosti České republiky vůči bezpečnostním hrozbám (Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023). Audit národní bezpečnosti se obsáhle věnuje otázkám surovinové bezpečnosti a potravinovou bezpečnost zmiňuje okrajově.

- **Surovinová bezpečnost v auditu národní bezpečnosti**

Klíčem k udržení ekonomiky jsou nerostné suroviny, které jsou zásadní pro většinu průmyslových odvětví. Cílem k zajištění surovinové bezpečnosti státu je nediskriminační přístup k nerostným surovinám bez ohledu na zemi původu. Problém nedostatku nerostných surovin není problém pouze České republiky, ale tento problém postihuje celý kontinent. Evropa je jedním z největších spotřebitelů nerostných surovin, ale produkce těchto produktů je velmi malá. Z tohoto důvodu není Evropa schopna ovlivňovat světové trendy v surovinovém průmyslu. Dokument ukazuje, že členské státy Evropské Unie jsou vysoce závislé na dovozu strategických surovin a nejsou schopny být nezávislé. V rámci auditu byla zpracována SWOT analýza, která vyhodnotila, že silné stránky surovinové bezpečnosti České republiky jsou zejména relativně dobrá prozkoumanost území ČR, zásoby stavebních surovin nebo zásoby a produkce některých nerudných surovin. Naopak jako slabé stránky vyhodnotila například výsledky průzkumné činnosti, málo rozvinutá surovinová diplomacie nebo malá znalost potenciálu v oblasti moderních surovin. V příležitostech jsou zmíněny využití moderních metod průzkumu pro vyhledávání surovinových zdrojů, recyklace ekologických zátěží nebo udržení know-how v oblasti těžby a úprav uranové rudy a její možné využití v surovinové diplomacii. Poslední kategorií, která je zahrnuta ve SWOT analýze jsou hrozby, v této kategorii

lze nalézt ztrátu know-how v oblasti technických věd, pokles nouzových zásob ropy a ropných produktů nebo ztrátu kontroly nad kritickou infrastrukturou. Jako doporučení k posílení odolnosti audit navrhuje modernizaci struktury státních hmotných rezerv v oblasti neenergetických komodit a zjištění skutečného potenciálu českého území (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

- **Potravinová bezpečnost v auditu národní bezpečnosti**

Ztráta zákonem chráněných informací může vést k ohrožení strategických zájmů, mezi které řadíme potravinovou bezpečnost. Nepříjemná úroveň rizika byla přiřazena k narušení dodávek potravin velkého rozsahu nebo k narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu. Narušení dodávek pitné vody může mít výrazný vliv na obyvatelstvo, ale i na činnost dalších subjektů. Pitná voda je využívána k výrobě potravin, v živočišné výrobě nebo ve zdravotnických zařízeních. V případech narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu, je nutné realizovat opatření nouzového zásobování pitnou vodou. Naopak narušení dodávek potravin velkého rozsahu dokument považuje za méně pravděpodobnou situaci vzhledem k množství výrobců, distributorů a skladů. Přípustí vznik jako sekundární jev jiné události (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Analýza hrozeb pro Českou republiku

Analýza hrozeb pro Českou republiku je dokumentem plnící úkol, který byl stanoven v koncepci ochrany obyvatelstva z roku 2015 s cílem zpracovat analýzu hrozeb a závěry promítnout do metodických a strategických materiálů. Dokument byl zpracován Hasičským záchranným sborem Moravskoslezského kraje, Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a Hasičským záchranným sborem Olomouckého kraje. Na základě analýzy bylo identifikováno 72 typů nebezpečí, z toho 22 bylo označeno jako nebezpečí s nepřijatelným rizikem, kterým je nutné věnovat zvýšenou pozornost (Paulus et al., 2015).

1.2 Vnější a vnitřní bezpečnost státu

Za vnější bezpečnost lze považovat stav, ve kterém jsou vnější hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku na nejnížší možné úrovni a národ je efektivně vybaven a ochoten eliminovat existující a potenciální vnější hrozby. Hrozby mohou být vojenské nebo ekonomické povahy. Jedná se též o souhrn mezinárodních politických, ekonomických

a vojenských vztahů země s okolními státy a koalicemi, jejichž prostřednictvím jsou prosazovány zájmy země (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Za vnitřní bezpečnost lze považovat stav, ve kterém jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř a národ je efektivně vybaven a ochoten eliminovat existující a potenciální vnitřní hrozby. Je to souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek a legislativních norem a opatření, prostřednictvím kterých stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje etické a sociální standardy (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

2 POTRAVINOVÁ BEZPEČNOST

„Obecně lze potravinovou bezpečnost chápat jako stav, kdy je zajištěn fyzický a ekonomický přístup k dostatečnému množství zdravotně nezávadných a nutričně vyvážených potravin, které uspokojují výživové potřeby a preference jedince pro jeho aktivní a zdravý život.“ Největší důraz je kladen na jedince, protože pokud je zajištěn dostatečný přístup ke zdravotně nezávadným potravinám pro každého jedince je tímto zajištěna i potravinová bezpečnost celé populace. Zajištění této základní potřeby pro obyvatelstvo je základním pilířem pro stát, který vytváří prostředí vhodné k naplnění základních potřeb obyvatelstva. Jedná se tedy o vzájemný vztah státu, který je zabezpečovatelem bezpečnosti a obyvatelstvem, bez kterého by stát neexistoval (Lukášková et al., 2014).

Potravinovou bezpečnost lze definovat na dvou úrovních. První úroveň je potravinová bezpečnost země, kde existuje vztah mezi výrobními zdroji a domácí spotřebě a tento vztah je úměrně udržitelný v dlouhodobém horizontu. Jedná se o míru pokrytí domácí spotřeby, i v případě mimořádných událostí. Druhá úroveň je potravinová bezpečnost sociálních skupin země a vyjadřuje ohrožení určitých skupin z hlediska množství a výživové hodnoty potravin (Lukášková a Pitrová, 2018).

Z obecně platné definice, která je uvedena na začátku kapitoly lze vyvodit 4 rozměry potravinové bezpečnosti. Jedná se tedy o:

- Dostupnost potravin v dostatečném množství a odpovídající kvality, kde v tomto rozměru se nebere ohled na to, zda jsou potraviny z domácí produkce nebo jejich původ je mimo danou zemi (FAO, 2006).
- Přístup k potravinám, který zohledňuje přístup jednotlivců k přiměřeným zdrojům pro získání potravin. Zdroje jsou definované dle FAO jako: „*Soubor všech komoditních balíčků, nad nimiž může osoba získat kontrolu vzhledem k právnímu, politickému, ekonomickému a sociálnímu uspořádání společnosti, v němž žije.*“ (FAO, 2006).
- Využití potravin, které zahrnuje odpovídající stavy čisté vody, hygienických zařízení a zdravotní péče, vedoucí k zajištění fyziologických potřeb (FAO, 2006).
- Stabilita, kde je brán ohled nejen na celou populaci, ale i na jednotlivce. Aby docházelo k stabilitě musí mít všichni vždy přístup k dostatečnému množství potravin a nemělo by hrozit, že bude tento přístup omezen z důvodu náhlých šoků

(například v důsledku klimatické krize) nebo opakovaných událostí (například sezónní nedostatek potravin) (FAO, 2006).

Dohromady tyto rozměry tvoří FIMI (Food Insecurity Multidimensional Index) sloužící k porovnání jednotlivých zemí. Dle rozsahu lze potravinovou bezpečnost rozdělit na globální, národní (makroekonomický) a mikroekonomický (domácnosti) proud (Lukášková et al., 2014).

Dle FAO („Food and Agriculture Organization of the United Nations“) zahrnuje potravinová bezpečnost přiměřené zásobování potravinami, které musí být zajištěno z domácích zdrojů, alespoň pro uspokojení minimálních fyziologických potřeb jednotlivců, při zajištění zásobování potravinami a jejich bezpečnosti. Zajištění základních potravin pro nízkopříjmové rodiny k zajištění fyziologické spotřeby pro každou skupinu obyvatelstva a zajištění dostupnosti a konzumace zdravotně nezávadných potravin (Lukášková et al., 2014).

Za minimální standard pro zajištění potravinové bezpečnosti je tak podle FAO považována podmínka, aby skutečná dostupnost potravin odpovídala alespoň minimální úrovni poptávky, která je zaručena pokrytím domácích zásob. Potřebné množství potravy lze tedy určit součtem potřebných energetických požadavků a nutričních faktorů podle nutričních standardů každé populace (Lukášková et al., 2014).

Bariéry potravinové bezpečnosti

Bariéry potravinové bezpečnosti lze chápat jako omezení v reálném světě, která se mohou projevit v různě dlouhém časovém rozmezí a omezovat fyzický, ekonomický nebo zdravotní přístup společnosti k potravinám (Lukášková et al., 2014).

Lze je rozdělit do šesti oblastí:

- náhlé, nepředvídatelné bariéry (přírodní katastrofy), při kterých musí být okamžitě poskytnuta potravinová pomoc k ochraně zasažených obyvatel;
- katastrofy způsobené člověkem (válka, státní převrat), které vyžadují potravinovou pomoc ve střednědobém horizontu v případě, že jsou určité skupiny obyvatelstva ohroženy hladem nebo podvýživou, z hlediska dlouhodobého časového horizontu pak případné období obnovy, které obnoví tržní vztahy a mírovou ekonomiku;
- případy neúrody souvisejícím s nepříznivým počasím;

- opakované neúrody (např. dlouhodobé sucho) spojené se špatnou zemědělskou strukturou (špatná hospodářská politika státu), vyžadující okamžitou potravinovou pomoc z krátkodobého horizontu, z hlediska dlouhodobého horizontu je vyžadována správná realizace hospodářské politiky státu;
- globální potravinové krize s rostoucími cenami potravin a náhlým nedostatkem v některých oblastech;
- potravinová krize vyvolané ekonomickou nedostupností potravin v důsledku hospodářské recese (Lukášková et al., 2014).

Dimenze potravinové bezpečnosti

Existují 4 dimenze potravinové bezpečnosti, které jsou ovlivnitelné státem, který pomocí politik a investic zvyšuje dostupnost udržitelných potravin, zlepšují přístup k těmto potravinám. Zajišťují, aby užívání potravin vedlo k odpovídající výživě a zaručují stabilitu v těchto dimenzích:

- dostupnost potravin, kterým se rozumí dostatek ekonomických a fyzických zdrojů k získání vhodných potravin pro výživnou stravu,
- přístup k potravinám je právo lidí na zdravé a kulturně vhodné potraviny, které jsou vyráběny ekologicky šetrnými a udržitelnými metodami,
- využívání potravin, kterým se rozumí vhodné užívání založené na znalostech základní výživy a péče, stejně jako odpovídající vody a hygieny,
- stabilita (Lukášková a Pitrová, 2018).

GFSI – Global Food Security Index

Globální index potravinové bezpečnosti sleduje a hodnotí vývoj hlavních pilířů potravinové bezpečnosti ve více než 100 zemích po celém světě. Jedná se o kvalitativní a kvantitativní model, který sleduje ukazatele a poskytuje objektivní hodnocení potravinové bezpečnosti v dané zemi. Hodnotí cenovou dostupnost potravin, jejich fyzickou dostupnost a bezpečnost z hlediska účinků na zdraví a zahrnuje i přírodní zdroje a odolnost (Lukášková a Pitrová, 2018). K měření jsou používány 4 kategorie a 68 indikátorů (The Economist Group, 2022).

Základní pojmy:

Potravina

Zákon č. 110/1997 Sb., O potravinách a tabákových výrobcích definuje potravinu jako: „Látku určenou ke spotřebě člověkem v nezměněném nebo upraveném stavu jako jídlo nebo nápoj, nejde-li o léčiva či omamné nebo psychotropní látky; za potravinu se dle zákona o potravinách považují i přídatné látky, látky pomocné a látky určené k aromatizaci, které jsou určeny k prodeji spotřebiteli za účelem konzumace.“ (Lukášková et al., 2014).

Cenová dostupnost

Cenovou dostupnost lze chápat jako cenovou úroveň na trhu potravin, která umožňuje spotřebitelům nakoupit potraviny na takové cenové úrovni, která dovolí každému spotřebiteli zajistit dostatek jídla k uspokojení jejich nutričních potřeb pro zachování zdraví (Lukášková et al., 2014).

Cenová dostupnost je důležitou součástí zajištění potravinové bezpečnosti (Lukášková et al., 2014).

Indikátory cenové dostupnosti:

- Změna průměrných nákladů na potraviny, která je vyčíslena pomocí indexu spotřebitelských cen průměrného koše potravinářského zboží,
- podíl obyvatelstva pod celosvětovou hranicí chudoby, které je vypočítáno jako procento obyvatelstva žijícího z méně než 3,20 USD na den,
- nerovnostní index příjmů, který je měřen dle HDP na osobu dle parity kupní síly,
- zemědělský obchod, který je složen ze zemědělských dovozních cel a svobody obchodu,
- programy potravinové bezpečnosti, které jsou složeny z existence programů, financování, pokrytím jejich působnosti a provozováním programů (The Economist Group, 2022).

Trh potravin

Lze rozlišovat lokální a globální trh potravin. Lokálním trhem rozumíme prodej místních potravinových produktů spotřebitelům přímo v regionu, kde produkty vznikají. Tento trh je tvořen tzv. krátkými dodavatelskými řetězci, který obsahuje maximálně jeden mezičlánek mezi výrobcem a spotřebitelem. V případě krátkých dodavatelských řetězců nedochází

k převážení produktů na dlouhé vzdálenosti, nebo nutnost velko-skladování potravin a následný prodej v supermarketech, které stlačují ceny potravin na takovou úroveň, která nejsou přijatelné pro malovýrobce. Rozvoj lokálních trhů je důležitý z několika hledisek: podporuje tvorbu pracovních míst, vytváří příznivé ceny pro místní farmáře a zaručuje odbyt jejich produkce, zaručuje lidem přístup ke zdravějším a čerstvějším potravinám, posiluje vztahy lidí k místu, kde žijí, zvyšují její odolnost vůči negativním vnějším vlivům a obecně přispívají k rozvoji společenského života (MAS Blaník, Evropská unie a Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021).

V případě globálního trhu potravin je poptávka ovlivněna mnoha faktory jako jsou klimatické podmínky, růst populace nebo zdravotní aspekty. Tento trh je vázán na produkci potravin a zemědělských produktů zemí, které s nimi následně obchodují s jinými zeměmi (Lukášková a Pitrová, 2018).

Nabídka a poptávka

Nabídka je množství zboží, které výrobci dodají na trh za určitou cenu a poptávka je množství zboží, které je kupující ochoten koupit za určitou cenu (Moneta Money Bank, © 2023). V současnosti lze konstatovat, že nabídka na trhu potravin je velmi rozmanitá a dostatečná, v mnoha oblastech je trh závislý na dovozu komodit ze zemí EU nebo třetích zemí. Faktory ovlivňující nabídku a poptávku potravin lze rozdělit na vnitřní a vnější. Do vnitřních faktorů lze zařadit společnou zemědělskou politiku její nastavení, podmínky pro české zemědělce a jejich vyjednávací pozici. Do vnějších faktorů lze zařadit situaci na světovém trhu s potravinami, vývoj cen potravin, množství světových zásob, měnový kurz koruny nebo klimatické podmínky. Mezi ovlivňovatele nabídky a poptávky patří vláda, která rozhoduje o hospodářské politice státu a spotřebitel, u kterého je výrazným faktorem cena produktu, osobní preference, cenové možnosti a samotná dostupnost potravin (Lukášková et al., 2014).

Zdravotní nezávadnost

Zdravotní nezávadností je základní požadavek, který musí být splněn u všech potravin uváděných na trh. Je zajištěna prostřednictvím tzv. potravinové legislativy (zákonem o potravinách, zákonem o ochraně veřejného zdraví a zákonem o veterinární péči). Jsou stanoveny požadavky pro různé skupiny potravin zejména v oblastech mikrobiologických požadavků, požadavků na aditiva, chemické kontaminanty, přírodní toxiny, rezidua pesticidů nebo veterinárních léčiv (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

Nedostatek potravin

Je stav, kdy domácnosti nemají přístup k dostatečnému množství potravin. Tento nedostatek je způsoben buď nedostatkem finančních prostředků nebo jinými vlivy (například v důsledku mimořádných událostí) (Gundersen a P. Ziliak, © 1995-2023).

Základní právní rámec potravinové bezpečnosti

- Zákon č. 110/1997 Sb., O potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění (ČESKO, 1997).
- Zákon č. 166/1999 Sb., O veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), v platném znění (ČESKO, 1999).
- Zákon č. 258/2000 Sb., O ochraně veřejného zdraví, v platném znění (ČESKO, 2000).
- Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., O kritériích pro určení prvků kritické infrastruktury (ČESKO, 2010).
- Zákon č. 97/1993 Sb., O působnosti správa státních hmotných rezerv (ČESKO, 1993).

2.1 Bezpečnost potravin

Zahrnuje hygienu výroby potravin, kontrolní mechanismy, monitoring potravních řetězců a bezpečnost krmiv. Za bezpečnou potravinu lze považovat takovou, která splňuje zdravotní a hygienickou nezávadnost a biologickou hodnotu (nutričně vyvážená) tzv. Systém 3s: safe-wholesome-sound. Zdravotně nezávadná potravina je taková, která není škodlivá pro zdraví (neobsahuje patogenní agens v takové míře, aby mohla u člověka vyvolat onemocnění). Za hygienicky nezávadnou potravinu lze považovat potravinu, která je vyrobena za dodržování schválených výrobních postupů a hygienických norem (Lukášková et al., 2014).

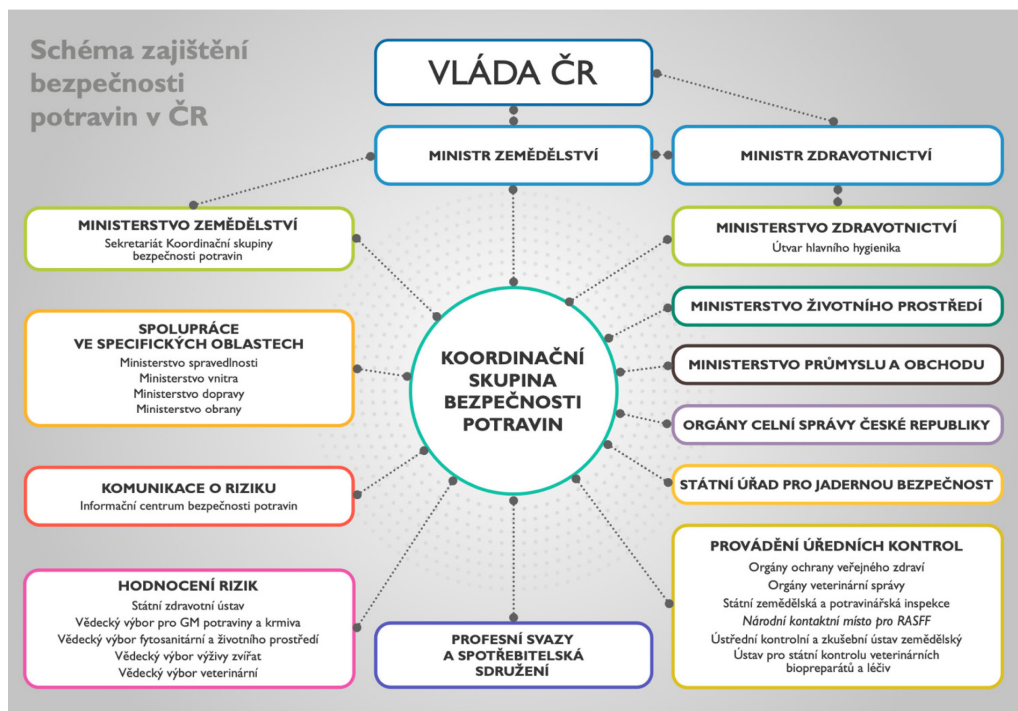

Schéma 1 Zajištění bezpečnosti potravin (Pospíšilová, © 2009-2023)

Potravinová bezpečnost je neodmyslitelnou součástí bezpečnosti státu, je součástí ochrany obyvatelstva. Její místo je definováno vzájemnými vztahy mezi jednotlivými druhy sociálního zabezpečení. Zajištění potravinové bezpečnosti je důležité pro vojenskou i nevojenskou (zejména politickou) bezpečnost. Pro její zajištění je nezbytné, aby byly ve státě nastaveny příznivé podmínky ekonomického, politického, sociálního, vojenského, přírodního i ekologického charakteru (Lukášková a Pitrová, 2018). Má významnou roli v mnoha bezpečnostních dokumentech a strategiích, které byly uvedeny v první kapitole.

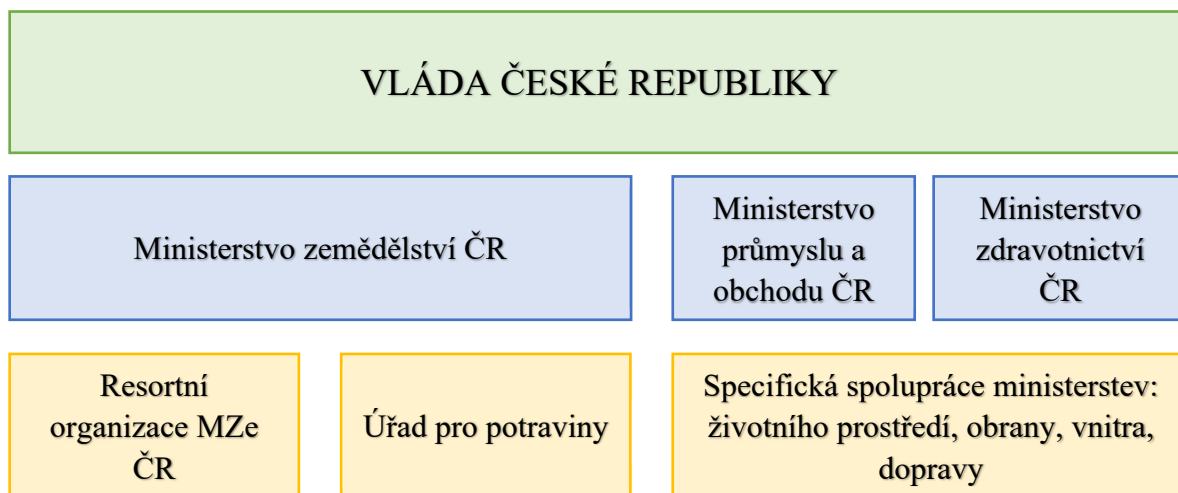

Schéma 2 Zajištění bezpečnosti potravin (Lukášková a Pitrová, 2018)

Strategie bezpečnosti potravin a výživy

Je základním řídicím dokumentem České republiky v oblasti bezpečnosti potravin od roku 2001. V současné době je vydána pátá strategie od roku 2014 do roku 2020. Obsahuje popis současného stavu a stanovuje východiska pro stanovení priorit (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023). Cílem dokumentu je stanovení priorit v oblasti zajištění bezpečnosti potravin a v oblasti výživy. Dílčím cílem je posílit důvěru veřejnosti v systém zajištění bezpečnosti potravin, v jejich bezpečnost, kvalitu a výživovou hodnotu (Ministerstvo zemědělství České republiky, 2014).

2.1.1 Mezinárodní systém zajištění bezpečnosti potravin

Organizace pro výživu a zemědělství OSN – FAO (Food and Agriculture Organization) byla založena 16. října 1945 a je orgánem Organizace Spojených Národů (OSN) pro otázky rozvoje zemědělských oblastí. Usiluje o rozvoj venkovských oblastí a řešení problému chudoby a hladu ve světě. Cílem organizace je zajistit všem lidem pravidelný přístup k dostatečnému množství kvalitních potravin, aby mohli vést aktivní a zdravý život. FAO poskytuje pomoc, poradenství v oblasti strategií a plánování, dále shromažďuje, zpracovává a šíří informace v oblasti zemědělství a výživy. Zvláštní programy FAO napomáhají čelit státům potravinovým krizím a poskytují pomoc v nouzových situacích. Jejich další činností je pomoc rozvojovým zemím a zemím s tranzitivní ekonomikou. Svým neutrálním postojem k rozvinutým nebo rozvojovým zemím vytváří prostředí, kde se všechny státy mohou setkávat a diskutovat na rovnocenné úrovni (Ministerstvo zemědělství České republiky).

Codex Alimentarius (CA) je mezinárodní organizací, která byla založena dvěma organizacemi Spojených národů, a to konkrétně Organizací pro potraviny a zemědělství (FAO) a Světovou zdravotnickou organizací (WHO) v 60. letech 20. století. Je řízen Komisí Codexu Alimentarius, což je mezivládní orgán, ve kterém mají svůj hlas všechny členské státy. CA řídí a pomáhá při vypracování definicí potravin a požadavků na ně, pomáhá při harmonizaci těchto požadavků a prostřednictvím toho podporuje i mezinárodní obchod s potravinami. Cílem kodexu nebo tzv. „potravinářského zákoníku“ jako takového je prosazovat ochranu spotřebitelů a usnadnit celosvětový obchod s potravinami pomocí norem (nejsou právně vymahatelné, protože jsou sestaveny na základě vědeckých poznatků, ale jsou uznané a používané), kodexů a dalších pokynů (Ministerstvo zemědělství České republiky).

Evropský úřad pro bezpečnost potravin – EFSA (European Food Safety Authority) byl založen roku 2002 Evropským Parlamentem jako reakce na problémy, které narušily důvěru spotřebitelů v bezpečnost potravinového řetězce. Jeho hlavním úkolem je zabezpečení poradenství týkající se bezpečnosti potravin a krmiv. Plní informativní činnost v oblasti rizik spojených s potravinovým řetězcem. Dále poskytuje konzultace o problematice lidské výživy ve vztahu k potravinám. EFSA spolupracuje s evropskými institucemi, členskými státy a zainteresovanými mezinárodními organizacemi. V ČR spolupracuje s Úřadem pro potraviny (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

2.1.2 Národní systém zajištění bezpečnosti potravin

K zajištění bezpečnosti potravin přispívají státní organizace a instituce financované státem, a to zejména tvorbou legislativy, průběžnou a důslednou kontrolou zdravotní bezpečnosti a kvality, dlouhodobým sledováním výskytu cizorodých látek, aplikací vědeckých stanovisek do praxe, informováním a vzděláváním spotřebitelů (Lukášková et al., 2014).

Úřad pro potraviny je součástí ministerstva zemědělství. Vykonává činnosti v oblasti potravin v ČR. Je kontaktním místem EFSA a kontaktním místem pro pracovní orgány EU v oblasti potravinového práva a potravinových standardů. Mezi její činnosti lze zařadit řídicí činnost hodnotitelské komise národní značky kvality KLASA, analyzování trendů ve vývoji potravinářského a tabákového průmyslu v ČR a návrh směrů jeho dalšího rozvoje nebo návrh úprav právních předpisů ČR v oblasti výroby, kontroly, hygieny potravin a jejich zdravotní nezávadnosti. Disponuje dvěma odbory, a to oborem potravinářským a oborem bezpečnosti potravin. Odbor potravinářský je zodpovědný za dodržování zákonů v oblasti potravin. Odbor bezpečnosti potravin je koordinačním místem pro komunikaci s EFSA a zajišťuje přenos dat mezi ČR a EU (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

Koordinační skupina bezpečnosti potravin je stálý poradní orgán ministra zemědělství založen roku 2002 na základě Strategie zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Jejich činnost je zaměřena především na koordinaci činností jednotlivých resortů, koordinace činnosti v oblasti bezpečnosti potravin nebo koordinaci systému RASFF (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) bylo založeno v roce 2002 na základě usnesení vlády ČR č. 1320/2001 v rámci Strategie zajištění bezpečnosti potravin v České republice. Nyní je v gesci Ministerstva zemědělství a je součástí odboru bezpečnosti potravin.

Jedná se o komunikační centrum s cílem poskytnout široké veřejnosti včasné, přesné a srozumitelné informace týkající se řetězce potravin. Zaměřuje se na problematiku bezpečnosti potravin a na otázky výživy obyvatel s cílem dosáhnout zlepšení zdravotního stavu populace v ČR (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva – RASFF (Rapid Allert System for Food and Feed) je určen k rychlému informování členských států o zdravotních rizicích v určitých potravinách. Na základě tohoto varování členské státy přijmou neprodleně nezbytná opatření, aby zajistily, že spotřebitelé budou chráněni před případným nebezpečím konzumace potravin. Členský stát, který zjistí závadu, informuje kontaktní místo centrální databáze Evropské komise, odkud je zpráva zaslána národnímu kontaktnímu místu. V ČR je ústředním bodem RASFF od roku 2003 Státní zemědělská a potravinářská inspekce, která denně monitoruje obdržena hlášení a zasílá je příslušným dozorovým orgánům (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

2.1.3 Orgány státního dozoru

V rámci zajištění bezpečnosti v potravinovém řetězci probíhají od prvovýroby až po prodej spotřebiteli kontroly prostřednictvím orgánů státního dozoru (dozorovými orgány), které jsou v působnosti Ministerstva zemědělství (Státní veterinární správa, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a Ústav pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv) a Ministerstva zdravotnictví (orgány ochrany veřejného zdraví), v některých případech se na kontrole podílí Státní úřad pro jadernou bezpečnost a orgány Celní správy České republiky. Cílem ústředních kontrol je ověření, zda jsou dodržována pravidla s cílem předcházet rizikům, která přímo nebo prostřednictvím životního prostředí mohou hrozit člověku a zvířatům, nebo tato rizika odstraňovat či snižovat na přijatelnou úroveň. Dalším cílem je zaručovat poctivé jednání v obchodu s krmivy a potravinami a chránit zájmy spotřebitelů (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

- **Státní veterinární správa** provádí státní dozor při výrobě, skladování, přepravě, dovozu a vývozu surovin a potravin živočišného původu (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).
- **Státní zemědělská a potravinářská inspekce** vykoná státní dozor při výrobě potravin a jejich uvádění do oběhu a při vstupu a dovozu potravin a surovin ze třetích

zemí, pokud tento dozor není prováděn orgány veterinární správy and ohlášením zásob (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).

- **Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský** provádí správní činnosti, odborné a zkušební úkony, kontrolní a dozorové činnosti v oblasti krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelařství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).
- **Ústav pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv** vykonává úkoly v oblasti regulace výroby, kontroly jakosti, distribuce a používání veterinárních léčiv a veterinárních přípravků (Informační centrum bezpečnosti potravin, © 2009-2023).
- **Orgány ochrany veřejného zdraví** vykonává státní zdravotnický dozor v zařízeních zabývajícím se poskytováním stravovacích služeb. Dále zjišťuje možné příčiny poškození nebo ohrožení zdraví, zabraňují šíření infekčních onemocnění nebo jiného poškození zdraví z potravin (Ministerstvo zemědělství České republiky, 2021).
- **Státní úřad pro jadernou bezpečnost** spolupracuje při koordinaci v oblasti bezpečnosti potravin a výživy, zejména poskytovat potřebné informace a součinnost (Ministerstvo zemědělství České republiky, 2021). Stanovuje míru maximálních přípustných úrovní radioaktivní kontaminace potravin, vyhodnocuje a sleduje radioaktivní kontaminaci potravin (Lukášková et al., 2014).
- **Orgány Celní správy České republiky** vykonává kontrolu dováženého zboží v oblasti rostlin, živočišných produktů nebo potravin (Celní správa České republiky).

2.2 Potravinová soběstačnost

Potravinová soběstačnost je aktuální poměr mezi domácí produkcí a domácí spotřebou dané zemědělské komodity za určité období, ale má větší vypovídající schopnost z hlediska uspokojování zájmů výrobců potravin než spotřebitelů. Představa naplnění 100% potravinové soběstačnosti je však v současnosti nereálná. Jedním z hlavních důvodů je, že Česká republika je členem Evropské unie a je povinna plnit závazky vůči tomuto společenství, proto je nutné nahlížet na potravinovou soběstačnost i v kontextu produkce potravin celé Evropské unie (Lukášková et al., 2014). V politické souvislosti ji lze definovat jako státní politiku směřující k vytvoření uzavřeného válečného systému hospodaření, při

kterém neexistuje volný pohyb zboží přes hranice. Cílem je snížit na nejnižší možnou úroveň závislost země na dovozech strategických surovin a potravin. Míru potravinové soběstačnosti můžeme vyjádřit jako podíl domácí spotřeby na celkové zemědělské produkci dlouhodobě sledovaných rozhodujících zemědělských komodit, rostlinných komodit i produktů živočišného původu (Kolektiv kanceláře a odborných/externích autorů ASZ ČR).

2.3 Potravinové banky

Potravinové banky jsou neziskové organizace, které získávají potraviny od obchodních řetězců, z potravinových sbírek, evropského programu potravinové pomoci, od pěstitelů, producentů či jednotlivců. Získané potraviny jsou distribuovány dobročinným organizacím, prostřednictvím kterých se dostávají k lidem v nouzi (opuštěným seniorům, rodičům samoživitelům, rodinám v krizi, lidem bez domova, nebo lidem s psychickým a tělesným postižením) (Česká federace potravinových bank, z.s., © 2023). Jejich činnost koordinuje Česká federace potravinových bank, která na národní i nadnárodní úrovni zastupuje všech 15 regionálně působících potravinových bank v ČR. Mezi hlavní činnosti se řadí zvláště koordinace činnosti potravinových bank, podporuje jejich rozvoj, hájí jejich zájmy, získává finanční a materiální zdroje, sumarizuje výsledky, dbá na dodržování základních pravidel Charty evropských potravinových bank a provozuje centrální sklad pro příjem a distribuci celonárodních darů. Cílem činnosti potravinových bank je bojovat proti plýtvání potravinami, dělit se o získané potraviny s těmi, kteří mají hlad a obnovovat solidaritu mezi lidmi (Česká federace potravinových bank, z.s., © 2023).

Charta evropských potravinových bank – FEBA (European Food Banks Federation)

Byla založena roku 1986 s cílem snižovat potravinovou nejistotu v Evropě prevencí plýtvání potravinami a vyzývá k solidaritě (European Food Banks Federation). Charta představuje formální závazek každého člena FEBA k dodržování zásad, které jsou uvedeny níže.

Zásady FEBA:

Zásobování

Hlavním cílem je předcházet plýtvání potravinami a nedostatečnému zajišťování potravin. Zásobování je zajišťováno za dodržování hygienických požadavků. Probíhá prostřednictvím získání darů a přebytečných potravin ze zemědělství, potravinářského průmyslu nebo pohostinství. Získávané potraviny nemusí být vždy v prodejní kvalitě, ale musí být vždy bezpečné pro spotřebu. Mimo přebytků jsou potraviny získávány i ze speciálních sbírek

nebo z mezinárodních, evropských nebo národních programů potravinové pomoci. Potraviny jsou poskytovány potravinovým bankám zásadně zdarma (Evropská federace potravinových bank – FEBA, 2020).

Distribuce

Potravinové banky slouží nezávislým charitativním organizacím a jsou začleňovány do jejich organizační struktury. Následně tyto organizace zajistí distribuci potravin prostřednictvím sítě místních charitativních organizací, skupin, komunit nebo přímo koncovým příjemcům. Charitativní organizace nabízejí potravinovou pomoc potřebným formou například stravováním v dobročinných nebo sociálních jídelnách nebo potravinovými balíčky (Evropská federace potravinových bank – FEBA, 2020).

Provoz

Činnost potravinových bank je založena na ochotě podporovat aktivní a odpovědnou solidaritu. Jsou závislí na hmotných darech materiálu či vybavení, na financování provozu nebo investičních výdajů třetími stranami a na příspěvcích dobročinných organizací na provozní výdaje (Evropská federace potravinových bank – FEBA, 2020).

Existence

Jejich existence je podmíněna působením dobrovolníků a charitativních organizací s různou duchovní a lidskou motivací (Evropská federace potravinových bank – FEBA, 2020).

2.4 Trvale udržitelný rozvoj

Trvale udržitelný rozvoj (TUR) lze definovat jako stav, kdy jsou zajištěny potřeby současnosti, aniž by byla omezena možnost uspokojení potřeby budoucích generací. TUR klade důraz na ochranu životního prostředí a ekologickou rovnováhu (Lukášková et al., 2014). Aby byl dosažen cíl trvale udržitelného rozvoje je za potřebí bezpodmínečně a striktně dodržovat principy TUR.

Principy TUR:

- oživení hospodářského růstu,
- změna kvality růstu,
- uchování a obohacování bází přírodních zdrojů,
- zajištění udržitelné úrovně populace,

- nová orientace techny a odstraňování rizik,
- integrace aspektů ekonomických s aspekty životního prostředí při rozhodování,
- reforma mezinárodních hospodářských vztahů,
- posílení mezinárodní spolupráce (Lukášková et al., 2014).

Současný stav politiky, průmyslu i populace lze charakterizovat jako globální nerovnováhu. Problémy jsou spojeny se vzestupem světové populace a s výrazným růstem průmyslu, který způsobuje znečištění životního prostředí (Lukášková et al., 2014). Evropská Unie stanovuje pravidla trvale udržitelného rozvoje, který v tomto kontextu znamená vyvážený hospodářský růst a cenovou stabilitu, vysoce konkurenční sociální tržní ekonomiku zaměřenou na nulovou nezaměstnanost a sociální pokrok, zachováním kultury jednotlivých regionů a zlepšení kvality prostředí (Krninská, 2005).

3 SUROVINOVÁ BEZPEČNOST

Terminologický slovník Ministerstva Vnitra České republiky spojuje surovinovou a energetickou bezpečnost pod jeden pojem. Surovinovou bezpečnost lze definovat dle terminologického slovníku jako zajištění přístupu k dostatečnému množství surovin, přičemž je tento přístup podmíněn rozmanitostí zdrojů a přepravních cest. Na straně výroby a spotřeby je podmíněna zajištěním spolehlivé, kapacitně dostačující a přiměřeně zálohované technické infrastruktury, včetně kvalifikované obsluhy a zásob strategických komodit s cílem předejít krizovým stavům a zajistit plynulý rozvoj státu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Vlastní energetickou bezpečností je míněna schopnost státu zajistit si potřebné množství energetických surovin za ekonomicky přijatelnou cenu a vytvářet předpoklady pro stabilní dodávky elektrické energie, zemního plynu a tepla. Potřebné množství energetických surovin je pak takové množství, které za normální situace pokryje potřeby všech subjektů v daném státě a za krizové situace zabezpečí dodávky energie obyvatelstvu v takovém rozsahu, aby nedošlo k zásadnímu zhoršení jeho životní úrovně nebo ohrožení zdraví; průmyslu v takovém rozsahu, aby nedošlo k zastavení jednotlivých výrobních jednotek a poškození ekonomiky jako celku; armádě a integrovanému záchrannému systému v rozsahu, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti státu a obyvatelstva; státním institucím v takovém rozsahu, aby nebyl ohrožen chod a správa státu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Strategická surovina představuje komoditu, která je pro určitá odvětví země velmi důležitá. Jedná se o komodity, které mohou být na území daného státu vzácné, nebo jich může mít stát dostatek. Příkladem strategické suroviny může být například ropa, zemní plyn, voda nebo strategické kovy (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017).

Strategické zásoby jsou zásoby životně důležitých surovin, materiálů, výrobků a potravinových položek, které slouží pro materiální zajištění obranyschopnosti a obrany státu, dále pro odstranění následků krizových situací a pro ochranu hospodářských zájmů státu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Základní právní rámec surovinové bezpečnosti:

- Zákon č. 44/1988 Sb., O ochraně a využití nerostného bohatství, v platném znění (ČESKO, 1988).

- Zákon č. 62/1988 Sb., O geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů (ČESKO, 1988).
- Zákon č. 189/1999 Sb., O nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy), ve znění pozdějších předpisů (ČESKO, 1999).
- Zákon č. 241/2000 Sb., O hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (ČESKO, 2000).
- Zákon č. 219/2000 Sb., O majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (ČESKO, 2000).
- Vyhláška č. 165/2013 Sb., O druzích ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy (ČESKO, 2013).

3.1 Správa státních hmotných rezerv

Je ústředním orgánem státní správy v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv. Byla zřízena na základě zákona č. 2/1969 Sb., O zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů. Její působnost je dána zákonem č. 97/1993 Sb., O působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů (SSHR ČR, 2023). Zabezpečuje financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv.

Hmotné rezervy lze rozdělit na:

- **Hmotné rezervy**, které tvoří základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Tyto zásoby jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých zájmů státu (SSHR ČR, 2023).
- **Mobilizační rezervy**, které tvoří základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky a stroje. Tyto rezervy slouží pro podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů (SSHR ČR, 2023).

- **Pohotovostní zásoby**, které jsou tvořeny materiály a výrobky. Sloužící k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů (SSHR ČR, 2023).
- **Zásoby pro humanitární pomoc**, které tvoří materiály a výrobky určené po vyhlášení krizového stavu k poskytnutí fyzickým osobám (SSHR ČR, 2023).

3.2 Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů

Je dokumentem, který byl zpracován Ministerstvem průmyslu a obchodu v roce 2017. Jeho základní vizí je „*Efektivní a udržitelné zajištění a využívání rudních, nerudních, energetických, stavebních i netradičních a high-tech nerostných zdrojů ku prospěchu obyvatel i konkurenceschopného národního hospodářství České republiky*“. Jedná se o strategický dokument, který vyjadřuje cíle státu v oblasti nerostných surovin v souladu s hospodářským a společenským rozvojem. Předmětem strategie je zajištění surovinových potřeb státu, zabezpečení stabilního, bezpečného a ekonomicky výhodného přístupu k nerostným surovinám vedoucím k udržitelnému rozvoje celé společnosti (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017).

Nerostné surovinové zdroje pocházejí ze tří základních zdrojů:

- Suroviny získávané z domácího prostředí,
- suroviny do ČR dovážené,
- suroviny získané z druhotných zdrojů jejich recyklací (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017).

Strategické cíle:

Bezpečnost dodávek surovin – zajištění nezbytných dodávek, a to i při změně vnějších podmínek (výpadky dodávek zdrojů, cenové výkyvy na trzích, poruchy během dodávek a vnější útok) (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017).

Konkurenceschopnost – ekonomicky přijatelné ceny surovin pro zpracovatele a spotřebitele a nediskriminační přístup na světových trzích (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017).

Udržitelnost – efektivní využití domácích zdrojů surovin (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017).

4 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

První kapitola práce obsahuje vymezení problematiky bezpečnosti státu a bezpečnostních dokumentů. Součástí vymezení bezpečnostních dokumentů je obsahové vymezení potravinové a surovinové bezpečnosti.

Druhá kapitola je věnována potravinové bezpečnosti, obsahující definici cenové dostupnosti potravin, která je teoretickým východiskem pro zpracování analýzy cen potravin. Pozornost v této kapitole je věnována vymezení potravinových bank, které jsou předmětem návrhu modelového řešení snižující dopady zvyšování cen strategických surovin na zajištění potravinové bezpečnosti.

Třetí kapitola pojednává o surovinové bezpečnosti obsahující surovinovou politiku České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů.

Teoretická část obsahuje teoretická východiska pro zpracování praktické části diplomové práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ANALÝZA DOPADŮ ZVYŠOVÁNÍ CEN STRATEGICKÝCH SUROVIN NA ZAJIŠTĚNÍ POTRAVINOVÉ BEZPEČNOSTI

Ceny strategických surovin jsou ovlivněny mnoha faktory, mezi které patří zejména nabídka a poptávka, politická situace nebo hospodářská politika státu. Česká republika je významně závislá na importu strategických surovin a potravinářských výrobků. Vzhledem k tomuto postoji je důležité sledovat vývoj cen na světových trzích, které obchodují s těmito komoditami, aby mohla být zajištěna jejich dostupnost pro obyvatelstvo za stabilní ceny.

5.1 Analýza ceny ropy 2018 – 2023

Ložiska ropy se vyskytují až několik stovek metrů pod povrchem. V největším počtu případů je nalézána mezi dvěma nepropustnými vrstvami okolních hornin spolu se zemním plynem. I přes vědecký pokrok není jasné, jak vznikají tyto ložiska. Dle nejpravděpodobnější hypotézy vznikají ložiska rozkladem odumřelých drobných organismů za nepříznivých podmínek (za značného tlaku, určité teploty a bez přístupu vzduchu) (Skupila ČEZ, 2023). Je základní surovinou pro výrobu benzínu, leteckého paliva a plastů (Ropa.cz, ©2013–2023). Ropa může mít významný vliv nejen na průběh potenciální války, ale i na běžný život. Je třeba zdůraznit, že 95 % veškerých potravin je pěstována za přispění ropy a také, že 95 % veškerého zboží je vyrobeno za pomoci ropy. Proto její přítomnost je zcela neodmyslitelná ve všech aspektech každodenního života. Tento produkt je neodmyslitelně spjat s masovou výrobou, přepravou a zemědělskou produkcí. V případě absence ropných derivátů, které jsou používány při výrobě hnojiv, herbicidů nebo pesticidů by mohlo dojít ke zhroucení moderního zemědělství a produkce potravin (Ropa.cz, ©2013–2023).

Ropa je nejdůležitějším energetickým zdrojem současnosti. Její dostupnost a cena výrazně ovlivňuje hospodářství ve vyspělých průmyslových zemích. Česká republika je plně závislá na dodávkách ropy z jiných zemí, proto v případě přerušení dodávek by mohlo dojít po vyčerpání zásob k omezení dopravy a průmyslu. Významným milníkem ropné historie bylo uvalení embarga arabskými zeměmi na USA a Evropu v roce 1973. Tato událost způsobila palivovou krizi, která byla vyvrcholena arabsko-izraelskou válkou. Během této krize vzrostla cena ropy o 400 %. Po tomto incidentu došlo k uvědomění skutečné ceny ropy a byli zavedeny úsporná opatření (Skupila ČEZ, 2023), (Ropa.cz, ©2013–2023).

Cena ropy

Důležitými faktory ceny ropy jsou zdroje, poptávka, náklady na těžbu, politická a ekonomická situace v oblastech se zdroji ropy. Cena je ovlivněna i kvalitou z pohledu složení a obsahu síry (Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu, © 2021). Cena ropy je z krátkodobého hlediska ovlivněna nabídkou. Mezi možné výpadky nabídky se řadí geopolitické napětí, nepokoje, války a hrozba hurikánů. Tyto faktory mohou ovlivnit cenu ropy na světovém trhu. Dále cena může být ovlivněna sezónními faktory, významně lze pozorovat zvýšení v letních měsících. Z dlouhodobého hlediska je závislá cena ropy na velikosti nabídky a poptávky. Mezi největší producenty lze zařadit Saúdskou Arábii, Rusko a USA. Naopak největšími spotřebiteli je Čína a USA. Dalším faktorem ovlivňující cenu ropy je pohybující se kurz amerického dolaru (USD), protože cena ropy na trhu je uváděna v této měně (Ropa.cz, ©2013–2023).

Nabídka a poptávka

Poptávka po ropě je závislá na světovém hospodářském růstu. Pokud dojde k poklesu světového hospodářského růstu sníží se tím i poptávka po ropě. Naopak růst poptávky je závislý na ekonomickém růstu zemí, kteří jsou největšími spotřebiteli ropy (Čína, Brazílie, Indie a Rusko) (Ropa.cz, ©2013–2023).

Na straně nabídky zaujímá významné postavení Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC), která ovlivňuje 40 % celosvětové nabídky ropy a kontroluje 75 % celosvětových zásob ropy. OPEC určuje kvóty, které limitují objem produkce členských zemí (Ropa.cz, ©2013–2023).

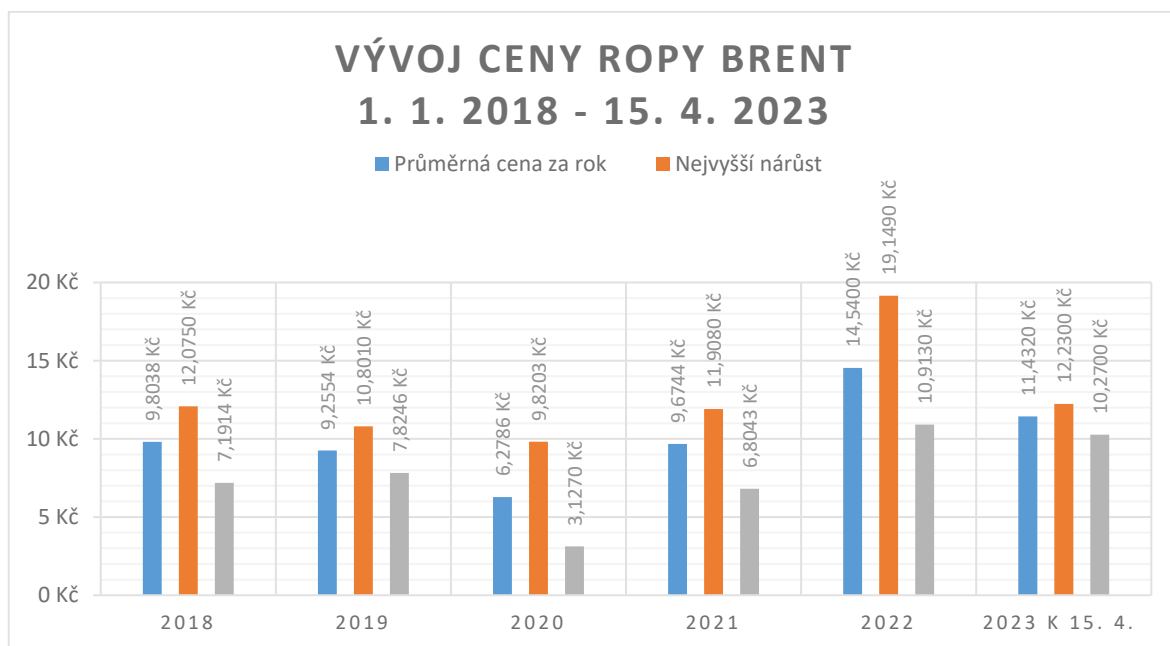
5.1.1 Analýza cenového vývoje ropy Brent v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023

Brent je hlavní obchodní klasifikací tzv. sladké lehké ropy, která slouží jako srovnávací cena ropy na celém světě. Získává se ze Severního moře (Stráník, © 2023). Je především zpracovávána v Evropě, Africe a na Středním východě (Kurzy.cz, © 2020 - 2023).

Vývoj cen ropy Brent za litr

Tabulka 1 Vývoj cen ropy Brent za litr 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

Vývoj ceny ropy 2018–2023			
Rok	Průměrná cena za rok	Nejvyšší nárůst	Nejvyšší propad
2018	9,8038 Kč	12,0750 Kč	7,1914 Kč
2019	9,2554 Kč	10,8010 Kč	7,8246 Kč
2020	6,2786 Kč	9,8203 Kč	3,1270 Kč
2021	9,6744 Kč	11,9080 Kč	6,8043 Kč
2022	14,5400 Kč	19,1490 Kč	10,9130 Kč
2023 k 15. 4.	11,4320 Kč	12,2300 Kč	10,2700 Kč

Graf 1 Vývoj ceny ropy Brent 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

V tabulce a grafu lze pozorovat vývoj ropy Brent na světovém trhu od 1. 1. 2018 do 15. 4. 2023. Existuje mnoho kauzalit, které stojí za kolísající cenou ropy na světovém trhu, které budou nastíněny níže.

2018

Nejvyšší nárůst v roce 2018 byl způsoben kombinací sankcí USA proti Íránu, výpadky dodávek ropy z Venezuely a zastavení zvyšování produkce ropy Organizací zemí

vyvážejících ropu (Hájek, 2018). Naopak nejvyšší propad byl způsoben nadměrnou nabídkou ropy na trhu a silným kurzem amerického dolaru (Matoušková).

2019

Nejvyšší nárůst ceny ropy v roce 2019 bylo rozhodnutí USA pokračovat v sankcích proti Íránu a informací o tom, že globální zásoby ropy poklesly (Tomčiak). Nejvyšší propad ropy v roce 2019 byl zaznamenán začátkem téhož roku, kdy stále doznávaly důvody propadu v roce 2018.

2020

Rok 2020 co se týče nárůstu byl za posledních 5 let nejnižší. Nárůst byl způsoben zprávou o zabití velitele íránského elitního velitele jednotek. Tímto konfliktem byla způsobena eskalace napětí mezi Íránem a USA (Ropa kvůli vývoji na Blízkém východě zdražuje). Důvodem nejvyššího poklesu byla pandemie koronaviru, která snížila zájem o ropné produkty. Snížený zájem, ale nezastavil těžbu a zásobníky dosáhli maxima své kapacity (OSV a ČTK). I v tomto případě byl pokles nejvyšší.

2021

Maxima dosáhla cena ropy v říjnu z důvodu zvyšování produkce ropy a oživení globální ekonomiky s růstem poptávky po ropě. Dále přispěla i zpráva o snížení ropných zásob v USA (Ropa Brent: Aktuální graf vývoje ceny ropy. Co ji ovlivňuje a jak se liší od WTI) (ČTK). Nejvyšší pokles ropy byl v roce 2021 byl zaznamenán začátkem roku. Důvodem tohoto poklesu byly doznívající události z roku 2020. V tomto roce se cena ropy stabilizovala na podobné hodnoty, které byli před pandemií.

2022

V březnu roku 2022 rapidně vzrostla cena ropy a jedná se o nejvyšší nárůst za posledních pět let. Na vině tohoto vzrůstu cen byl započatý konflikt mezi Ukrajinou a Ruskem. Díky tomuto konfliktu uvalily Spojené státy na ropu těženou Ruskem embargo. Pokles ceny v tomto roku byl způsoben navýšením těžby ropy státy OPEC (především Irák a Spojené arabské emiráty), zesílením dolaru, zhoršující se pandemická situace v Číně a nárůst zásob v USA (Ropa Brent: Aktuální graf vývoje ceny ropy. Co ji ovlivňuje a jak se liší od WTI).

2023

K datu 15. 4. 2023 dosáhla cena ropy maxima na začátku roku. Tento nárůst byl způsoben zvýšenými kvótami ze strany Číny (Vývoj na komoditních trzích – Ropa – Globální

ekonomický výhled leden 2023). Naopak nejvyšší propad byl zaznamenán v březnu, který byl způsoben krachem dvou amerických bank a pokles poptávky ze strany západu. Naopak poptávka ze strany Číny a Indie roste (DNA).

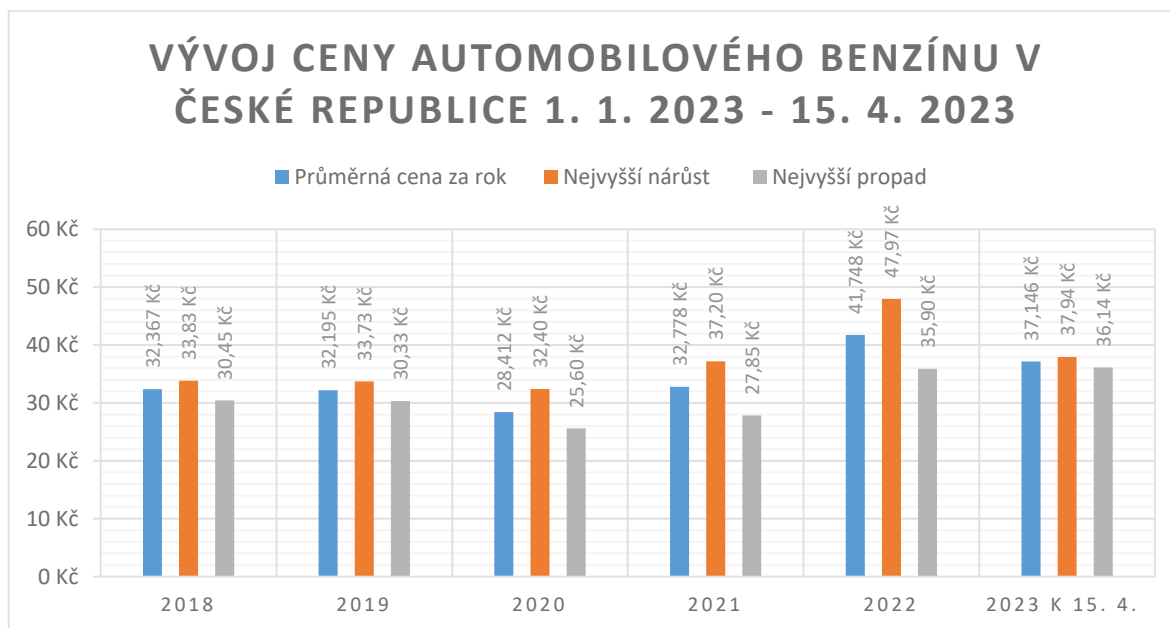
5.1.2 Analýza cen automobilového benzínu v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023

Je ropným produktem, který je vyroben speciálními technologickými procesy v rafinériích. Rozdělujeme jej dle obsahu oktanového čísla a obsahu biosložky, která může obsahovat maximálně 10 % biolihu. Na trhu lze nejčastěji narazit na Natural 95 a Natural 98 plus (ČAPPO).

Vývoj ceny automobilového benzínu za litr

Tabulka 2 Vývoj ceny automobilového benzínu za litr 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

Vývoj ceny benzínu 2018–2023			
Rok	Průměrná cena za rok	Nejvyšší nárůst	Nejvyšší propad
2018	32,367 Kč	33,83 Kč	30,45 Kč
2019	32,195 Kč	33,73 Kč	30,33 Kč
2020	28,412 Kč	32,40 Kč	25,60 Kč
2021	32,778 Kč	37,20 Kč	27,85 Kč
2022	41,748 Kč	47,97 Kč	35,90 Kč
2023 k 15. 4.	37,146 Kč	37,94 Kč	36,14 Kč

Graf 2 Vývoj ceny automobilového benzínu za litr 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

V tabulce výše můžete vidět vývoj cen benzínu v České republice od roku 2018. Tabulka zaznamenává průměrnou roční cenu za 1 l a škálu extrému v ceně za tentýž rok. Pro lepší představu byl vytvořen graf, na kterém lze vidět stabilitu ceny benzínu od roku 2018 až do roku 2020. Cena benzínu začala narůstat v roce 2021 v době pandemie koronaviru a svého vrcholu dosáhla v roce 2022 důsledkem konfliktu mezi Ukrajinou a Ruskem. Cena benzínu se skládá z DPH (daň z přidané hodnoty), která je ve výši 21 % a spotřební daň, která je stabilní a činí 12,84 Kč/l. Od 1. 6. 2022 do 30. 9. 2022 byla spotřební daň dočasně snížena na 11,34 Kč/l (Kurzy.cz).

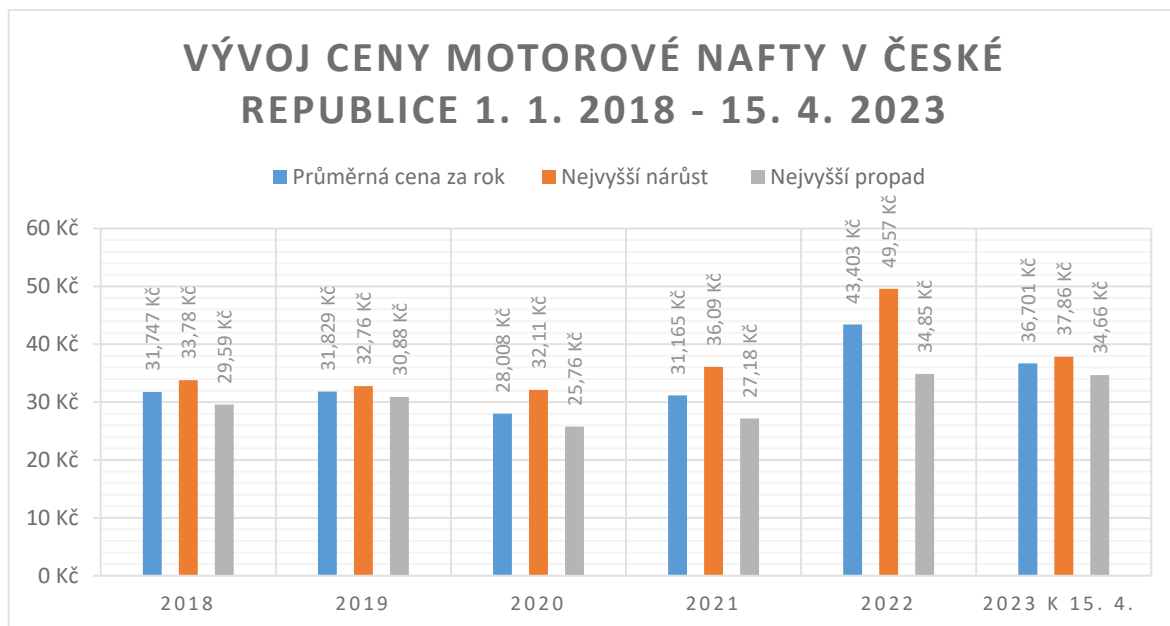
5.1.3 Analýza cen motorové nafty v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023

Vzhledem k poloze České republiky, která se nachází téměř ve středu Evropy má ČR povahu tranzitní země, spotřeba nafty je 3 x vyšší než benzínu. Tento údaj je dán především kamionovou dopravou. I přes některá rozhodnutí o zákazu prodeje nových dieselových automobilů po roce 2030 zůstává nafta složitě nahraditelným palivem pro nákladní dopravu, osobní dopravu, veřejnou autobusovou dopravu, mobilní techniku ve složkách integrovaného záchranného systému, armády, zemědělství, železniční a lodní dopravu. Její význam mimo dopravu je i ekonomický, spotřební daň společně s DPH činí významný daňový přínos do státního rozpočtu (ČAPPO).

Vývoj cen nafty na českých čerpacích stanicích za litr

Tabulka 3 Vývoj ceny motorové nafty 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

Vývoj ceny nafty 2018–2023			
Rok	Průměrná cena za rok	Nejvyšší nárůst	Nejvyšší propad
2018	31,747 Kč	33,78 Kč	29,59 Kč
2019	31,829 Kč	32,76 Kč	30,88 Kč
2020	28,008 Kč	32,11 Kč	25,76 Kč
2021	31,165 Kč	36,09 Kč	27,18 Kč
2022	43,403 Kč	49,57 Kč	34,85 Kč
2023 k 15. 4.	36,701 Kč	37,86 Kč	34,66 Kč

Graf 3 Vývoj ceny motorové nafty 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

V tabulce a grafu výše lze pozorovat pohyb cen motorové nafty od 1. 1. 2018 do 15. 4. 2023. Stejně jako v případě motorového benzínu cena motorové nafty byla od roku 2018 do roku 2020 stabilní. Cena motorové nafty začala narůstat v roce 2021 a svého vrcholu dosáhla v roce 2022. Cena nafty se skládá z DPH (daň z přidané hodnoty), která je ve výši 21 % a spotřební daně, která činila od roku 2010 do roku 2020 10,95 Kč/l. Dočasně byla spotřební daň snížena od 1. 1. 2021 do 31. 5. 2022 na 9,95 Kč/l a nyní činí 8,45 Kč/l (Kurzy.cz).

5.2 Analýza ceny zemního plynu 2018 – 2023

Jedná se o fosilní palivo, které je v základu tvořeno metanem. Lze ho nejčastěji nalézt společně s ropou. Při správném spalování zanechává ve vzduchu méně škodlivin, než uhlí a ropa. Jeho další výhodou je jeho regulovatelnost a měřitelnost (Skupina ČEZ, 2023). Dle výskytu ho lze rozdělit na naftový (vyskytuje se v ropných ložiscích) a karbonský plyn (vyskytuje se v uhelných ložiscích). Těžba naftového plynu probíhá pomocí vrtů, které jsou umístěny v ložiscích v hloubce většinou 3 km. Těžba karbonského plynu probíhá odsáváním a následným čištěním. Nejrozšířenější teorií o vzniku zemního plynu je postupné uvolňování při vzniku ropy nebo uhlí jako důsledek postupného rozkladu organického materiálu

Zemní plyn je v současnosti nepostradatelným zdrojem energie. Lze ho zařadit do skupiny velmi výhřevných plynů a jeho uplatnitelnost lze najít ve vytápění, vaření, ohřevu vody, v elektrárnách, v teplárnách nebo v dopravě. Jeho spotřeba v České republice dosahuje

8 miliard m³ ročně (Budín). Dříve nebyl zemní plyn považován za strategickou surovinu, ale jeho potenciál jako možného nástroje mocenského souboje mezi východním a západním světem ho řadí mezi komodity strategického významu (FTMO, 2023).

Cena zemního plynu

Mezi faktory ovlivňující cenu zemního plynu lze zařadit složitost skladování a přepravy (FTMO, 2023). Dalšími důvody, které ovlivňují cenu zemního plynu je délka topné sezóny, vývoj ceny ropy nebo geopolitická situace (epet, © 2023). Do roku 2010 byla na mezinárodním obchodu ovlivněna cena zemního plynu dalšími komoditami, zejména ropou (Hošek, © 2023).

Cena zemního plynu byla po celá léta stabilní. Jeho cenu nejvíce ovlivnila v roce 2021 energetická krize způsobená koronavirem. Při této události bylo mnoho dodavatelských řetězců narušeno. Dalším milníkem, který měl významný dopad na cenu zemního plynu byl vzniklý konflikt mezi Ukrajinou a Ruskem, kdy docházelo k omezení dodávek ruského plynu do Evropy, která do té doby byla jeho zásadním odběratelem. K výrazné změně růstu cen zemního plynu přispěla nejistota a potřeba hledat jiné zdroje místo prozatímního dodavatele Ruska (FTMO, 2023).

Nabídka a poptávka

Nabídka je ovlivněna samotným procesem těžby zemního plynu, zpracováváním a distribucí. Proces těžby je velmi finančně a prostředkově náročný, proto se občas během procesu těžby vyskytnou komplikace, které vedou k náhlému opoždění dodávek zemního plynu a tím ke snížení nabídky a navýšení ceny. Poptávka je ovlivněna převážně venkovní teplotou. Během mírné zimy klesá poptávka po zemním plynu a snížení ceny (epet, © 2023).

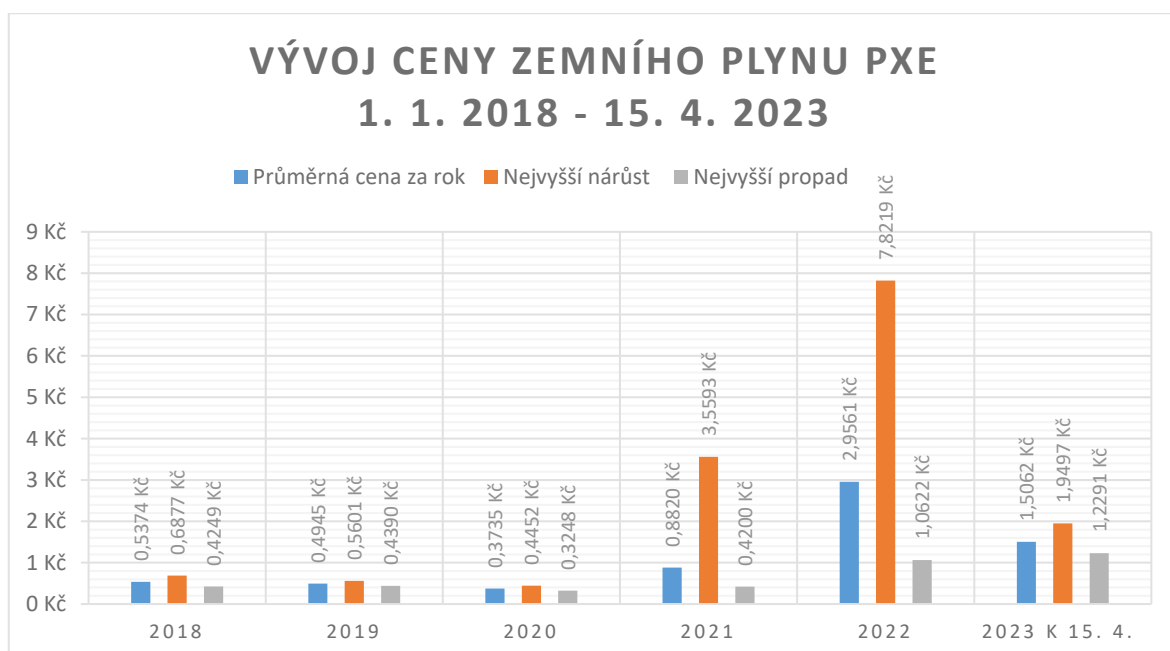
5.2.1 Analýza ceny zemního plynu PXE v období 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023

Jedná se o zemní plyn, se kterým se obchoduje na burze Power Exchange Central Europe, a. s. (PXE). Burzovní společnost obchoduje se zemním plynem na Evropském trhu (Kurzy.cz, © 2023).

Vývoj ceny zemního plynu za 1 kWh

Tabulka 4 Vývoj ceny zemního plynu PXE 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

Vývoj ceny zemního plynu PXE 2018–2023			
Rok	Průměrná cena za rok	Nejvyšší nárůst	Nejvyšší propad
2018	0,5374 Kč	0,6877 Kč	0,4249 Kč
2019	0,4945 Kč	0,5601 Kč	0,4390 Kč
2020	0,3735 Kč	0,4452 Kč	0,3248 Kč
2021	0,8820 Kč	3,5593 Kč	0,4200 Kč
2022	2,9561 Kč	7,8219 Kč	1,0622 Kč
2023 k 15. 4.	1,5062 Kč	1,9497 Kč	1,2291 Kč

Graf 4 Vývoj ceny zemního plynu PXE 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)

Stejně jako v předchozích případech i zde je vyobrazen vývoj ceny zemního plynu od 1. 1. 2018 do 15. 4. 2023. I v tomto případě byly ceny od roku 2018 do roku 2020 stabilní a nárůst se objevil roku 2021, avšak největších extrémů bylo dosaženo v roce 2022. Události provázející cenové extrémů jsou popsány níže.

2018

Nejvyšší nárůst ceny zemního plynu v roce 2018 byl zaznamenán v září. Hlavním důvodem tohoto maximálního nárůstu cen bylo zemětřesení v Nizozemsku, produkce zde poklesla o 9,6 % (Hrozek, © 2023). K nejvyššímu propadu došlo v únoru, příčinou byl spor mezi Ruskem a Ukrajinou (Kurzy.cz, © 2023).

2019

Maxima dosáhla cena zemního plynu v polovině ledna. Důvodem tohoto nárůstu byli rostoucí náklady na emisní povolenky a uzavírání uhelných elektráren v Evropě. Kombinace těchto faktorů vedla ke zvýšení poptávky po zemním plynu (Moravec, © 2023). Nejvyšší propad byl zaznamenán v listopadu. Vliv na tento cenový propad před blížící zimou měla zpráva, že se zvýšili zásoby zemního plynu (Kurzy.cz, © 2023).

2020

Nejvyšší nárůst zemního plynu byl v roce 2020 zaznamenán v prosinci, faktorem tohoto zdražení bylo opětovné obnovování globálního hospodářství

(Křeček, © 2023). Faktorem, který ovlivnil pokles ceny zemního plynu byla koronavirová krize, která zapříčinila hospodářský útlum (Kovanda, © 2023).

2021

V roce 2021 dosáhla cena zemního plynu maxima v prosinci. Důsledkem tohoto nárůstu byla vysoká poptávka, nepříznivé klimatické podmínky, nízké zásoby zemního plynu a přerušení dodávek plynu do Německa (Hošek, © 2023) (ČTK, © 2023). Pokles ceny byl v tomto roce ovlivněn pandemickou situací, která snížila cenu poptávky (Kovanda, © 2023).

2022

Nejvyšší nárůst ceny zemního plynu od roku 2018 byl zaznamenán v srpnu roku 2022. Hlavními důvody tohoto historického nárůstu byl konflikt na Ukrajině, pokles dodávek ruského plynu do Evropy a blížící se topná sezóna (Jla, © 2023). Zemní plyn zaznamenal nejvyšší propad v lednu, byl ovlivněn dodávkami planu LNG ze Spojených států a teplé počasí v prosinci 2021 (Stoklásek, © 2023).

2023 ke 13. 4.

Maximální hodnoty zemní plyn k 15. 4. 2023 dosáhl začátkem téhož roku. Tento nárůst byl způsoben doznívajícími okolnostmi z roku 2022. Minima k datu 15. 4. 2023 dosáhla cena

zemního plynu koncem března. Faktory, které ovlivnili tento pokles je zejména teplé počasí a naplněné zásobníky zemního plynu (Kahánek, © 2003-2023)

5.3 Analýza cen potravin 2018 – 2023

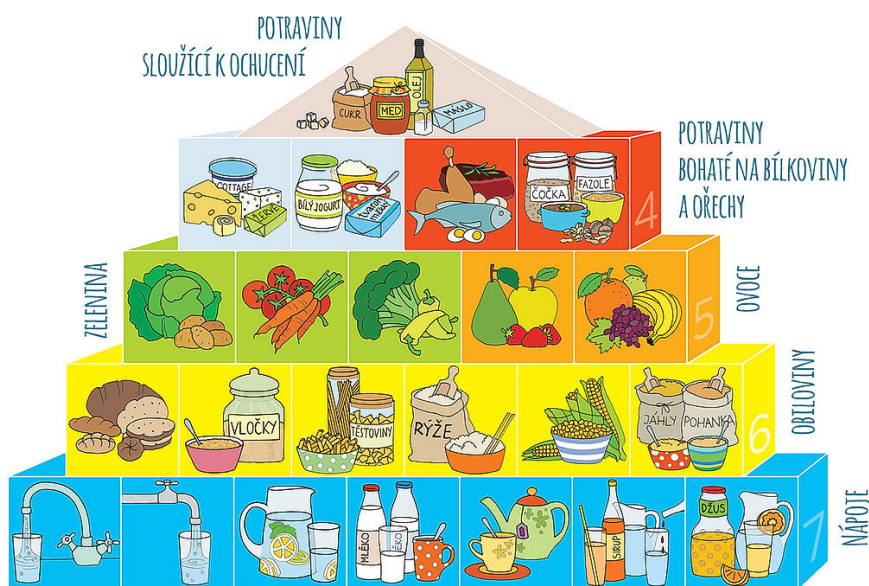
Ceny potravin jsou výsledným ukazatelem celého procesu tvorby potravin. Ukazuje hodnotu potravin od vypěstování, přes úpravu, skladování po dopravu ke konečnému spotřebiteli. Cena tedy slouží k vyčíslení hodnoty potravin. Dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) ve spolupráci s Organizací pro výživu a zemědělství (FAO) stojí za hodnotou cen potravin tyto faktory:

- změny povětrnostních podmínek a klimatu;
- konečné zásoby důležitých komodit (například kukuřice, obilí);
- růst cen energií a strategických surovin;
- pohyby směnných kurzů, které mají dopad na ceny komodit (například dolar);
- vzrůstající poptávka zejména v rozvíjejících se zemích (převážně Čína, Indie a Vietnam);
- vyšší náklady na vstupy, pomalé zavádění moderních technologií, ubývání orné půdy;
- národní restrikce vývozu a dovozu umocňující růst cen na mezinárodním trhu (Lukášková a Pitrová, 2018).

Vztah mezi zvyšování cen ropy, zemního plynu a cenami potravin je významný, nejvíce lze tento vztah pozorovat na rozvojových zemích, kteří jsou zcela závislí na dovozu potravin. Zvýšení cen strategických surovin může zvýšit náklady na výrobu, skladování a dopravu potravin. Jak již bylo uvedeno výše, ropa je základní surovinou pro výrobu hnojiv a pesticidů, proto zvýšení cen ropných produktů může zvýšit náklady na zemědělskou produkci a tím zhoršit situaci potravinové bezpečnosti. Zemní plyn se nejvíce využívá k vytápění a výrobě elektrické energie, proto zdražování této suroviny může vést ke zvýšení nákladů na zemědělskou produkci a tím ohrozit potravinovou bezpečnost.

Lze konstatovat, že mezi zvyšování cen potravin a strategických surovin existuje vzájemný vztah, ale nelze s určitostí říct, kdy po zdražení těchto surovin dojde i ke zvýšení ceny potravin. Faktory, které lze pozorovat s menší časovou prodlevou je poptávka a nabídka

nebo sezónnost potravin. Nejvíce lze sezónnost pozorovat u ovoce a zeleniny, k poklesu ceny tohoto zboží dochází v létě a na podzim.

Obrázek 1 Pyramida potravin (Stárek, © 2023)

Tabulka vychází z potravinové pyramidy, která tvoří základ pro každodenní vyvážené jídlo. V základu pyramidy jsou neslazené nápoje, v dalším patře zaujímají své místo obiloviny, následuje zelenina a ovoce, poté potraviny bohaté na bílkoviny a ořechy a na vrcholu se nachází potraviny sloužící k ochucení. Pyramida je sestavena na základě doporučených denních porcí pro jednoho člověka.

Níže zmíněné potraviny jsou základními komoditami. Minimálně jedna položka z níže uvedených potravin je zakoupena při každém nákupu. Vybrané kategorie tvoří:

- Obiloviny a výrobky z obilovin,
- ovoce,
- zelenina,
- mléčné výrobky a vejce,
- maso a uzenářské výrobky, Vývoj cen vybraných potravin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023
- olej a dochucovadlo.

Tabulka 5 Vývoj cen vybraných potravin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 1. část (Český statistický úřad, 2023), (AGRIS, © 2000-2023)

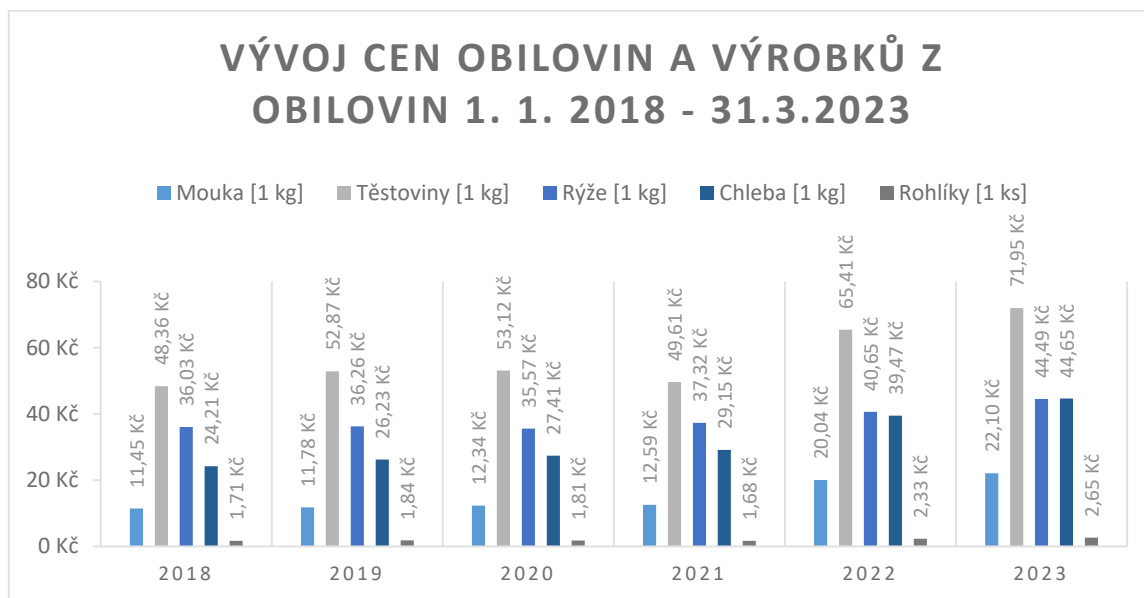
Vývoj cen vybraných potravin 2018-2023							
Potravina	Potravina	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Obiloviny a výrobky z obilovin	Mouka [1 kg]	11,45 Kč	11,78 Kč	12,34 Kč	12,59 Kč	20,04 Kč	22,10 Kč
	Těstoviny [1 kg]	48,36 Kč	52,87 Kč	53,12 Kč	49,61 Kč	65,41 Kč	71,95 Kč
	Rýže [1 kg]	36,03 Kč	36,26 Kč	35,57 Kč	37,32 Kč	40,65 Kč	44,49 Kč
	Chleba [1 kg]	24,21 Kč	26,23 Kč	27,41 Kč	29,15 Kč	39,47 Kč	44,65 Kč
	Rohlíky [1 ks]	1,71 Kč	1,84 Kč	1,81 Kč	1,68 Kč	2,33 Kč	2,65 Kč
Ovoce	Jablka [1 kg]	36,27 Kč	28,71 Kč	37,73 Kč	32,35 Kč	31,90 Kč	30,35 Kč
	Pomeranče [1 kg]	36,75 Kč	34,26 Kč	41,77 Kč	32,99 Kč	34,04 Kč	31,80 Kč
	Banány [1 kg]	29,41 Kč	31,33 Kč	28,73 Kč	25,03 Kč	27,85 Kč	34,85 Kč
Zelenina	Cibule [1 kg]	15,48 Kč	25,54 Kč	18,68 Kč	16,31 Kč	19,31 Kč	24,40 Kč
	Mrkev [1 kg]	22,60 Kč	22,89 Kč	21,22 Kč	21,18 Kč	19,81 Kč	24,81 Kč
	Okurky [1 kg]	45,30 Kč	43,97 Kč	48,09 Kč	44,38 Kč	49,60 Kč	62,80 Kč
	Rajčata [1 kg]	44,75 Kč	48,99 Kč	52,31 Kč	57,04 Kč	64,84 Kč	86,67 Kč
	Paprika [1 kg]	60,98 Kč	67,11 Kč	67,57 Kč	64,90 Kč	72,61 Kč	104,30 Kč
	Brambory [1 kg]	15,11 Kč	21,52 Kč	16,81 Kč	13,17 Kč	14,90 Kč	16,84 Kč
	Zelí [1 kg]	14,82 Kč	25,16 Kč	19,37 Kč	18,81 Kč	23,36 Kč	21,91 Kč
Mléčné výrobky a vejce	Sýr Eidam [1 kg]	142,78 Kč	142,36 Kč	149,43 Kč	151,43 Kč	197,30 Kč	221,56 Kč
	Jogurt [150 g]	9,11 Kč	9,27 Kč	9,12 Kč	8,43 Kč	10,33 Kč	11,08 Kč
	Mléko polotučné [1 l]	19,83 Kč	20,23 Kč	19,15 Kč	18,01 Kč	20,22 Kč	23,47 Kč
	Máslo [250 g]	51,39 Kč	45,75 Kč	39,20 Kč	34,87 Kč	50,60 Kč	46,25 Kč
	Vejce [10 ks]	38,38 Kč	31,38 Kč	28,67 Kč	25,57 Kč	36,24 Kč	54,40 Kč

Tabulka 6 Vývoj cen vybraných potravin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 2. část (Český statistický úřad, 2023), (AGRIS, © 2000-2023)

Vývoj cen vybraných potravin 2018-2023							
Potravina	Potravina	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Maso a uzenářské výrobky	Kuřata celá [1 kg]	68,76 Kč	64,68 Kč	63,26 Kč	58,42 Kč	73,75 Kč	79,54 Kč
	Vepřová plec [1 kg]	115,24 Kč	121,01 Kč	126,39 Kč	74,37 Kč	99,00 Kč	101,90 Kč
	Hovězí bez kosti [1 kg]	169,39 Kč	172,02 Kč	175,23 Kč	162,11 Kč	193,06 Kč	209,84 Kč
	Šunkový sálám [1 kg]	145,53 Kč	147,30 Kč	162,63 Kč	159,86 Kč	176,16 Kč	183,60 Kč
Olej	Rostlinný [1 l]	38,14 Kč	35,14 Kč	34,49 Kč	42,41 Kč	52,77 Kč	59,80 Kč
Dochucovadlo	Cukr [1 kg]	15,73 Kč	12,85 Kč	14,21 Kč	13,16 Kč	20,58 Kč	30,11 Kč

Ceny v tabulce jsou uvedeny jako průměrné za celý rok a jsou vypočteny pomocí vzorce pro výpočet průměru. Zdrojem informací je Český statistický úřad, který uvádí průměrnou cenu vybraných potravin měsíčně.

Vývoj cen obilovin a výrobků z obilovin od 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023

Graf 5 Vývoj cen obilovin a výrobků z obilovin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023)

Vývoj ceny mouky

Cena mouky o hmotnosti 1 kg vzrostla v roce 2019 o 2,8 % oproti roku 2018. V roce 2020 došlo k dalšímu nárůstu tentokrát o 4,5 % proti roku 2019. Rok 2021 vedl k nárůstu o 2 % oproti roku 2020. K rekordnímu nárůstu došlo v roce 2022, jednalo se o nárůst ve výši 37,2 % proti roku 2021 a tento nárůst byl způsoben konfliktem na Ukrajině, která se nazývá obilnice Evropy. Prozatímní nárůst, který je evidován k 31. 3. 2023 je ve výši 9,3 %, proti roku 2022.

Vývoj ceny těstovin

Cena těstovin o hmotnosti 1 kg vzrostla v roce 2019 o 8,5 % proti roku 2018. V roce 2020 vrostla cena o 0,5 % oproti roku 2019. V roce 2021 došlo ke snížení ceny těstovin o 7 % proti roku 2020. Naopak v roce 2022 došlo k rekordnímu nárůstu ve výši 24,2 %. Prozatímní nárůst, který je evidován k 31. 3. 2023 je ve výši 9,1 %, proti roku 2022.

Vývoj ceny rýže

Průměrná cena rýže o hmotnosti 1 kg vzrostla v roce 2019 o 0,6 % proti roku 2018. Naopak v roce 2020 došlo ke snížení průměrné spotřebitelské ceny o 2 % oproti roku 2019. V roce

2021 opět došlo k nárůstu spotřebitelské ceny o 4,7 % proti roku 2020. Rok 2022 je opět ve znamení nárůstu o 8,2 % proti roku 2021. V rámci spotřebitelské ceny rýže k 31. 3. 2023 se jedná prozatím o rekordní nárůst za posledních 5 let, a to ve výši 8,6 % proti roku 2022.

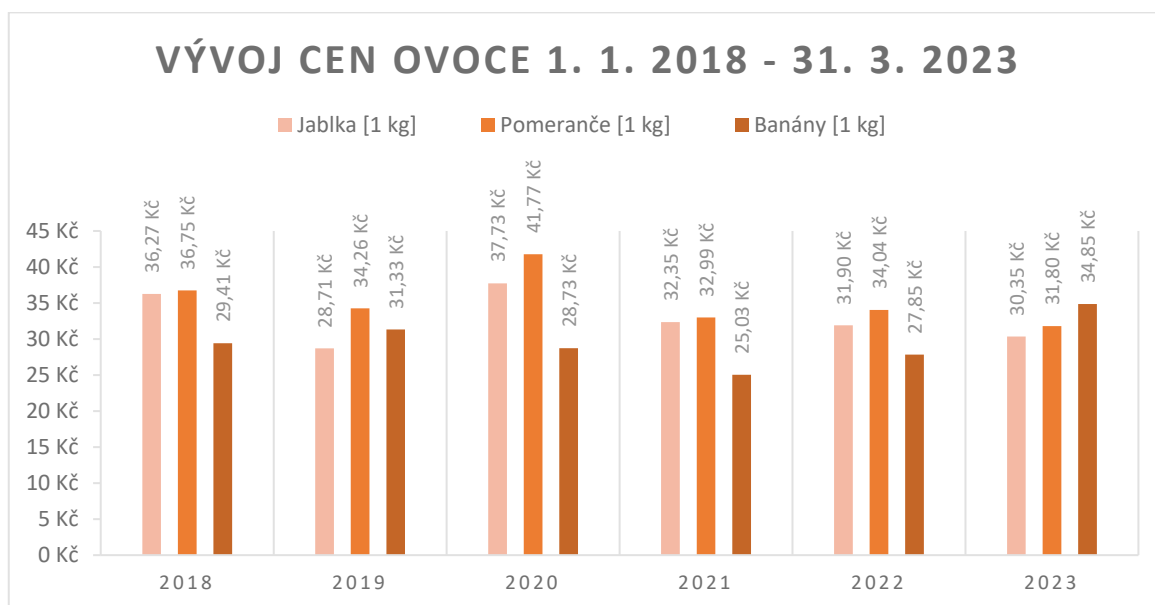
Vývoj ceny chleba

Průměrná spotřebitelská cena chleba o hmotnosti 1 kg se zvýšila v roce 2019 o 7,7 % proti roku 2018. Dalším nárůstem bylo zvýšení ceny o 4,3 % v roce 2020 proti roku 2019. V roce 2021 došlo k nárůstu ceny o 6 % proti roku 2020. K rekordnímu nárůstu ceny chleba došlo v roce 2022, jednalo se o nárůst o 26,2 %, který navazoval na zdražení mouky. Nynější nárůst proti roku 2022 činí 11,6 %.

Vývoj ceny rohlíků

Cena rohlíku v roce 2019 se zvýšila o 7,1 % proti roku 2018. K mírnému snížení ceny došlo v roce 2020, kdy cena klesla o 1,9 % oproti roku 2019. Další snížení ceny bylo zaznamenáno v roce 2021, průměrná spotřebitelská cena klesla o 7,5 % proti roku 2020. Naopak k rekordnímu zdražení došlo v roce 2022, kdy cena vzrostla o 27,7 % proti roku 2021. Dosavadní nárůst, který je ve výši 12,1 % proti roku 2022, ale není konečným číslem.

Vývoj cen ovoce 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023

Graf 6 Vývoj cen ovoce 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023)

Jablka

Rok 2019 se nesl ve znamení propadu průměrné spotřebitelské ceny jablek o 26,3 % za kilogram proti roku 2018. K nárůstu ceny došlo v roce 2020 celkem o 23,9 % oproti roku

2019. Naopak k dalšímu poklesu došlo v roce 2021, který činil 16,6 % proti roku 2020. Oproti drtivé většině komodit cena jablek v roce 2022 klesla o dalších 1,4 % oproti ceně v roce 2021. Jinak tomu není ani v roce 2023, kdy cena opět klesla o 5,1 % proti roku 2022, ale toto číslo není konečné.

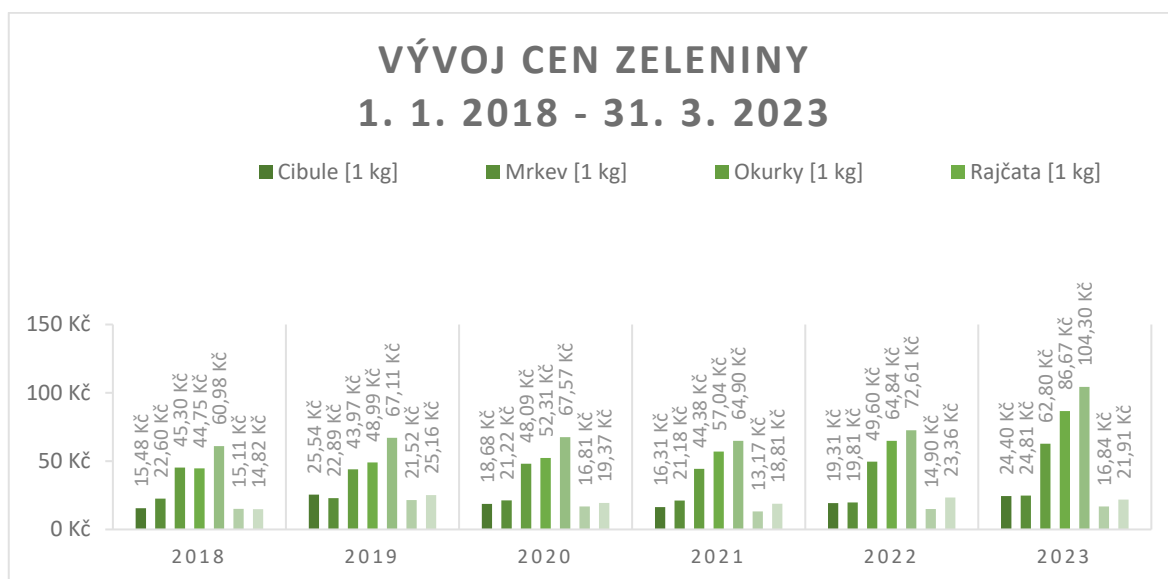
Pomeranče

V roce 2019 došlo k poklesu průměrných spotřebitelských cen pomerančů o 7,3 % za kilogram proti průměrné ceně v roce 2018. Naopak v roce 2020 došlo k nárůstu ceny o 18 % oproti průměrné ceně v roce 2019. K dalšímu poklesu ceny došlo v roce 2021, kdy tento pokles činil 26,6 % ceny, která byla v roce 2020. V roce 2022 došlo k nárůstu ceny o 3,1 % proti ceně z roku 2021. Nyní cena pomerančů opět klesla o 7 % oproti ceně z roku 2022, toto číslo ovšem není konečné.

Banány

V roce 2019 došlo k nárůstu průměrné spotřebitelské ceny banánů o 6,1 % za kilogram proti roku 2018. Naopak v roce 2020 došlo k poklesu ceny o 9,1 % proti ceně v roce 2019. Rok 2021 byl opět ve znamení poklesu ceny o 14,8 % oproti ceně v roce 2020. V roce 2022 opět k došlo k nárůstu ceny o 10,1 % proti ceně v roce 2021. K rekordnímu nárůstu dochází v roce 2023, kdy je zaznamenán cenový nárůst o 20,1 % proti ceně v roce 2022.

Vývoj cen zeleniny 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023

Graf 7 Vývoj cen zeleniny 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023)

Cibule

V roce 2019 došlo k navýšení průměrné spotřebitelské ceny cibule o 39,4 % proti roku 2018. Naopak v roce 2020 došlo k rekordnímu poklesu ceny o 36,7 % za kilo oproti roku 2019. Rok 2021 se nesl v opětovném propadu ceny o 14,5 % proti roku 2020. V roce 2022 došlo k nárůstu ceny o 15,5 % proti roku 2021. K 31. 3. 2023 cena vzrostla o 20,9 % proti roku 2022, tento nárůst není konečným číslem a je očekáván nárůst ceny.

Mrkev

V roce 2019 došlo ke zvýšení průměrné spotřebitelské ceny mrkve o 1,3 % oproti ceně v roce 2018. Naopak v roce 2020 došlo k poklesu ceny o 7,8 % za kilo proti ceně z roku 2019. V roce 2021 došlo k opětovnému poklesu ceny o 0,2 % oproti ceně z roku 2020. K dalšímu poklesu ceny došlo v roce 2022 o 6,9 % proti ceně z roku 2021. V nynějším roce dochází k rekordnímu nárůstu ceny, nynější hodnota nárůstu činí 20,2 % proti ceně z roku 2022, ale toto číslo není konečné.

Okurky salátové

Rok 2019 byl ve znamení poklesu průměrné spotřebitelské ceny o 3 % za kilo proti ceně v roce 2018. Naopak v roce 2020 došlo ke zvýšení ceny o 8,6 % proti ceně v roce 2019. V roce 2021 došlo k opětovnému poklesu ceny o 8,4 % oproti ceně v roce 2020. Rok 2022 byl ve znamení zvýšení ceny okurky o 10,5 % proti ceně v roce 2021. V nynějším roce dochází k rekordnímu nárůstu ceny, nynější hodnota nárůstu činí 21 % proti ceně z roku 2022, ale toto číslo není konečné.

Rajčata

V roce 2019 došlo k růstu průměrné spotřebitelské ceny o 8,7 % za kilo proti ceně v roce 2018. K dalšímu nárůstu došlo v roce 2020, který činil 6,3 % oproti ceně v roce 2019. V roce 2021 došlo k opětovnému nárůstu ceny rajčat o 8,3 % proti ceně v roce 2020. K dalšímu nárůstu došlo v roce 2022, který činil 12 % oproti ceně v roce 2021. V nynějším roce dochází k rekordnímu nárůstu ceny, nynější hodnota nárůstu činí 25,2 % proti ceně z roku 2022, stejně jako v předchozích případech toto číslo není konečné.

Paprika

Průměrná spotřebitelská cena paprik v roce 2019 se zvýšila o 9,1 % proti roku 2018. K dalšímu nárůstu ceny došlo v roce 2020, který činil 0,7 % oproti ceně z roku 2019. Naopak v roce 2021 došlo k propadu ceny o 4,1 % oproti roku 2020. V roce 2022 došlo k navýšení

ceny o 10,6 % proti ceně z roku 2021. V nynějším roce dochází k rekordnímu nárůstu ceny paprik, nynější hodnota nárůstu činí 30,4 % proti ceně z roku 2022 i zde toto číslo není konečné.

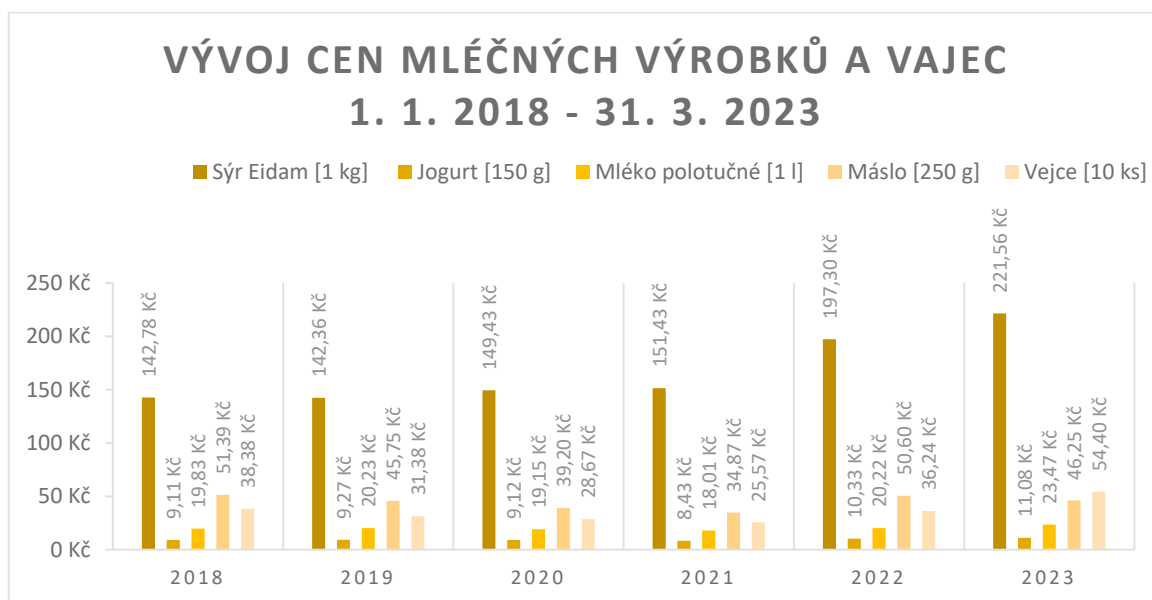
Brambory

V roce 2019 došlo k navýšení průměrné spotřebitelské ceny brambor o 29,8 % za kilo proti roku 2018. Naopak v roce 2020 došlo k rekordnímu propadu o 28 % oproti ceně v roce 2019. V roce 2021 došlo k dalšímu poklesu ceny o 27,7 % proti ceně v roce 2020. Rok 2022 byl ve znamení nárůstu ceny o 11,6 % oproti ceně v roce 2021. V nynějším roce dochází k nárůstu ceny brambor, nynější hodnota nárůstu činí 11,5 % proti ceně z roku 2022.

Zelí

V roce 2019 došlo k rekordnímu nárůstu průměrné spotřebitelské ceny o 41,1 % za kilogram oproti roku 2018. Naopak v roce 2020 došlo ke snížení ceny o 29,9 % proti roku 2019. I rok 2021 je ve znamení propadu ceny zelí a to 3 % oproti ceně v roce 2020. K nárůstu ceny dochází v roce 2022, vzrůst ceny byl 19,5 % proti ceně v roce 2021. V nynějším roce dochází k opětovnému poklesu ceny zelí, hodnota poklesu činí 6,6 % proti ceně z roku 2022.

Vývoj cen mléčných výrobků a vajec 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023

Graf 8 Vývoj cen mléčných výrobků a vajec 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023)

Sýr Eidam

Cena eidamu v roce 2019 klesla o 0,3 % proti roku 2018. Naopak v roce 2020 byl zaznamenán nárůst ceny o 4,7 % proti roku 2019. V dalším roce tj. 2021 byla průměrná spotřebitelská cena navýšena o 1,3 % proti ceně z roku 2020. V roce 2022 byl zaznamenán rekordní nárůst ceny, a to ve výši 23,2 % proti ceně z roku 2021. Ke konci měsíce března roku 2023 činil nárůst ceny 10,9 %.

Jogurt bílý

Průměrná spotřebitelská cena bílého jogurtu v roce 2019 vzrostla o 1,7 % proti ceně v roce 2018. V roce 2020 byl zaznamenán pokles ceny o 1,6 % oproti ceně v roce 2019. Další pokles by zaznamenán v roce 2021, který dosáhl hodnoty 8,3 % oproti ceně v roce 2020. Naopak k rekordnímu nárůstu ceny došlo v roce 2022, nárůst činil 18,4 % proti roku 2021. Ke konci měsíce března roku 2023 činil nárůst ceny 6,8 % oproti ceně z roku 2022.

Mléko polotučné pasterizované

Průměrná spotřebitelská cena polotučného pasterizovaného mléka v roce 2019 vzrostla o 1,9 % proti ceně v roce 2018. V následujícím roce tj. 2020 byl zaznamenán pokles průměrné ceny o 5,6 % proti ceně v roce 2019. V roce 2021 byl opět zaznamenán pokles průměrné ceny o 6,3 % proti ceně v roce 2020. V roce 2022 došlo k nárůstu ceny o 10,9 % proti roku 2021. Ke konci měsíce března roku 2023 činil nárůst ceny rekordních 13,8 % oproti ceně z roku 2022.

Máslo

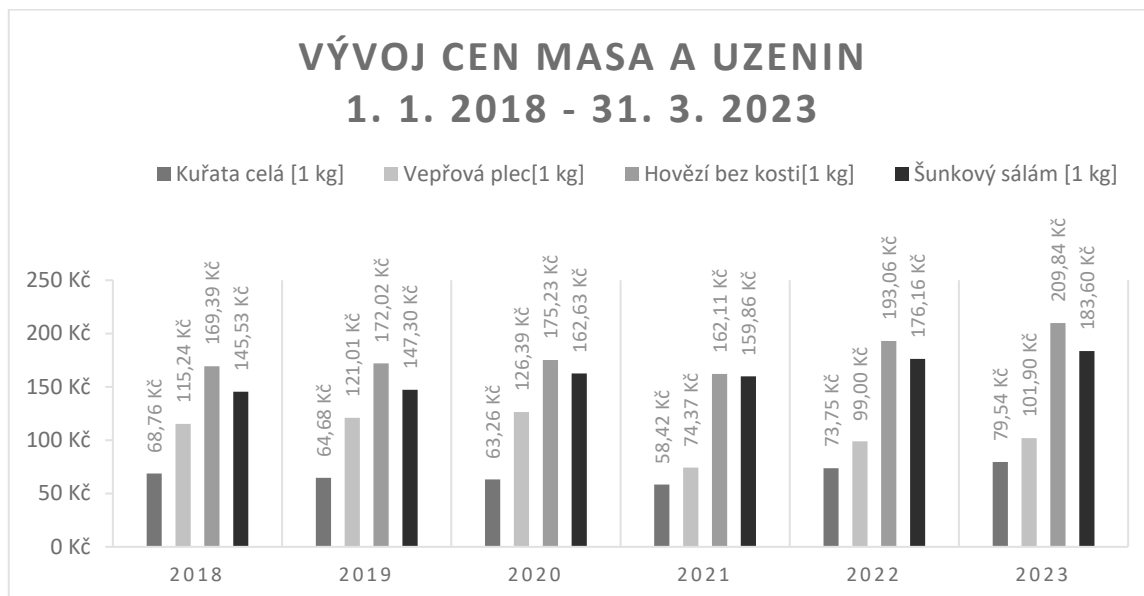
V roce 2019 byl zaznamenán pokles průměrné spotřebitelské ceny másla, a to ve výši 12,3 % oproti ceně v roce 2018. V roce 2020 došlo k opětovnému poklesu ve výši 16,7 % proti ceně z roku 2019. V roce 2021 byl opět zaznamenán pokles ceny másla ve výši 12,4 % proti ceně z roku 2020. Naopak v roce 2022 byl zaznamenán rekordní nárůst ceny ve výši 31,1 % oproti ceně z roku 2021. Ke konci měsíce března roku 2023 byl zaznamenán pokles ve výši 9,4 % oproti ceně z roku 2022.

Vejce

Průměrná spotřebitelská cena vajec v roce 2019 poklesla o 22,3 % oproti ceně v roce 2018. V roce 2020 byl zaznamenán pokles ceny o 9,4 % proti ceně v roce 2019. Rok 2021 byl opět ve znamení poklesu ceny o 12,1 % oproti ceně v roce 2020. Naopak v roce 2022 došlo

k nárůstu ceny o 29,4 % proti ceně v roce 2021. Ke konci měsíce března roku 2023 byl zaznamenán rekordní nárůst ceny ve výši 33,4 % oproti ceně z roku 2022.

Vývoj cen masa a uzenin 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023

Graf 9 Vývoj cen masa a uzenin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023), (AGRIS, © 2000-2023)

Kuřata celá

V roce 2019 došlo k cenovému propadu kuchařských kuřat celých o 6,3 % za kilogram proti roku 2018. V roce 2020 byla cena snížena o další 2,3 % proti roku 2019. K dalšímu snížení ceny došlo v roce 2021, kdy došlo k poklesu ceny o dalších 8,3 % proti roku 2020. Důvodem těchto poklesů byl výskyt ptačí chřipky na našem území. Naopak k nárůstu ceny došlo v roce 2022 o 20,8 % proti roku 2021. Nyní činí nárůst 7,3 % proti roku 2022, číslo tohoto nárůstu není konečné.

Vepřová plec

V roce 2019 došlo k nárůstu ceny vepřové plece o 4,8 % za kilogram proti roku 2018. K dalšímu nárůstu došlo v roce 2020, kdy tento nárůst činil 4,3 % oproti roku 2019. Naopak k rekordnímu propadu došlo v roce 2021, hodnota propadu průměrné spotřebitelské ceny činila 70 % proti ceně z roku 2020. K opětovnému nárůstu ceny došlo v roce 2022 o 24,9 % oproti ceně z roku 2021. Nyní činí nárůst ceny 2,8 % proti ceně vepřové plece v roce 2022.

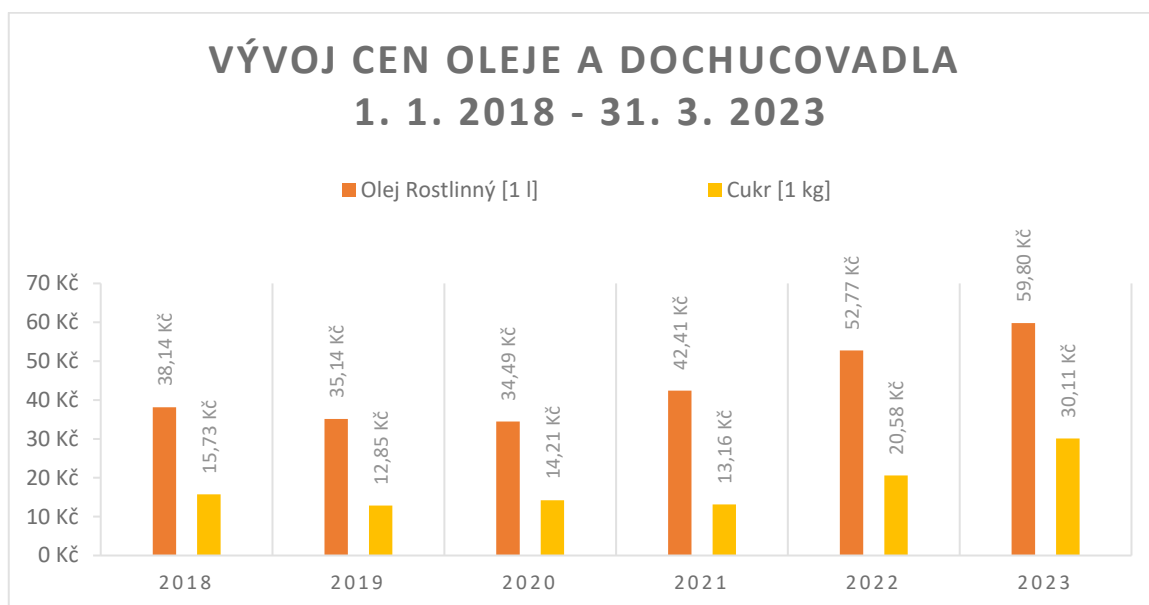
Hovězí bez kosti

V roce 2019 došlo ze zvýšení průměrné spotřebitelské ceny o 1,5 % za kilogram proti roku 2018. Rok 2020 byl ve znamení dalšího zvýšení ceny o 1,8 % proti roku 2019. Naopak v roce 2021 došlo k propadu ceny o 8,1 % proti roku 2020. K dalšímu zvýšení ceny došlo v roce 2022 o 16 % oproti roku 2021. Nynější zvýšení ceny činí 8 % proti ceně hovězího masa bez kosti v roce 2022.

Šunkový salám

V roce 2019 došlo k nárůstu průměrné spotřebitelské ceny šunkového salámu o 1,2 % za kilo, proti roku 2018. K dalšímu nárůstu ceny došlo v roce 2020, kdy tento nárůst činil 9,4 % proti roku 2019. Naopak k propadu ceny došlo v roce 2021 o 1,7 % oproti roku 2020. Naopak k dalšímu nárůstu došlo v roce 2022 o 9,3 % proti roku 2021. Nyní je cena zvýšena proti roku 2022 o 4,1 %.

Vývoj cen oleje a cukru 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023

Graf 10 Vývoj cen oleje a dochucovadla 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023)

Olej rostlinný

Cena rostlinného oleje o objemu 1 l klesla v roce 2019 o 8,5 % proti roku 2018. Další pokles průměrné spotřebitelské ceny byl zaznamenán v roce 2020, kdy došlo k poklesu o 1,9 % proti roku 2019. Naopak nárůst byl zaznamenán v roce 2021, který činil 18,7 % proti roku 2020. K rekordnímu nárůstu ceny došlo v roce 2022, nárůst činil 19,6 % proti roku 2021. Ke konci měsíce března roku 2023 činil nárůst ceny 11,8 %, ale toto číslo není konečné.

Cukr

Cena krystalového cukru o hmotnosti 1 kg klesl v roce 2019 o 22,4 % proti roku 2018. V roce 2020 došlo k nárůstu průměrné spotřebitelské ceny o 9,6 % proti roku 2019. Naopak v roce 2021 došlo k poklesu ceny o 8 % oproti ceně v roce 2020. Rekordní nárůst byl zaznamenán v roce 2022, nárůst činil 36 % proti roku 2021. Ke 31. 3. 2023 činil nárůst ceny 31,7 %, ale stejně jako v předchozích případech nejedná se o konečné číslo průměrné ceny za rok 2023.

6 MODELOVÉ ŘEŠENÍ SNIŽUJÍCÍ DOPADY ZVYŠOVÁNÍ CEN NA ZAJIŠTĚNÍ POTRAVINOVÉ BEZPEČNOSTI

V České republice existují tři sazby daně z přidané hodnoty ve výši 21 %, 15 % a 10 %. Zatímco u pohonných hmot činní sazba DPH 21 % u potravin se jedná o sníženou sazbu ve výši 15 %. Daně přinášejí do státního rozpočtu značné částky, ale přinášejí i výdaje navíc pro obyvatelstvo. Jednou z možností, jak zvýšit potravinovou bezpečnost při zvyšování cen potravin je zrušení nebo snížení 15 % daně na potraviny. Toto zrušení nebo snížení daně by zapříčinilo navýšení schodku státního rozpočtu (Kovanda, © 2023).

Z analýzy cen potravin vyplívá, že společnost čelí zdražování potravin, které ovlivňuje životní úroveň různých vrstev obyvatelstva. Zvyšování cen u potravin může mít za následek zvýšení chudoby u obyvatelstva. I když se Česká republika v rámci Evropské unie řadí mezi země s nejnižším podílem ohrožených osob chudobou, i tak počet lidí řadících se pod hranici chudoby stále stoupá. Dle dat Českého statistického úřadu v roce 2022 trpělo chudobou 10,2 % obyvatel, tedy více než milion obyvatel. V roce 2021 toto číslo činilo 8,6 %. Nejvíce ohroženými skupinami jsou samoživitelské domácnosti s dětmi a lidé nad 65 let žijící sami. Tito lidé jsou nuceni nakupovat levnější potraviny na úkor kvality nebo se obrátit na pomoc charitativních organizací (ČTK, © 2023). Jednou z charitativních organizací, která shromažďuje, distribuuje a poskytuje potraviny potřebným je potravinová banka, jejíž činnosti jsou popsány v teoretické části práce.

Potravinové banky v České republice

V provozu na území České republiky je momentálně 15 potravinových bank (nacházející se v Brně, Otrokovicích, Ledči nad Sázavou, Litoměřicích, Praze, Plzni, Litomyšli, Ostravě, Olomouci, Liberci, Sokolově, Českých Budějovicích, Hradci Králové a Liběšicích u Žatce) a centrální logistické centrum (Potravinové banky, © 2023). Za rok 2022 potravinové banky shromáždily více než 11 300 tun potravin v hodnotě 680 milionů Kč, které byly pomocí 1368 odběratelských organizací distribuovány více než 300 tisícům lidem. Vzhledem k zvyšování počtu obyvatel, kteří se nacházejí na hranici chudoby zvyšuje se i poptávka po potravinové pomoci (Potravinové banky, © 2023).

Sbírka potravin probíhá od roku 2019 vždy 2krát ročně, a to na jaře a na podzim. Velkou výhodou je možnost darování potravin i on-line formou například v obchodech Košík.cz, Rohlík.cz nebo iTesco.cz (Potravinové banky, © 2023).

6.1 Návrhy na možnosti rozšíření činností potravinových bank

Darování potravin i mimo potravinové sbírky

Rozšíření možnosti darovat potraviny i mimo potravinové sbírky zvýší množství potravin, které mohou být poskytnuty potřebným lidem. Dohoda mezi provozovateli obchodů s potravinami a potravinovými bankami o umístění košů pro darování potravin v prostorách obchodu a následné dočasné uskladnění potravin. By mohla pomoci ke stabilnějšímu zásobování potravinových bank.

Rozšíření distribuce

Navázání spolupráce s dalšími organizacemi například s úřady, školami nebo nemocnicemi. Tato spolupráce by mohla poskytovat potraviny z potravinových bank, ale i příležitost potravinové sbírky pořádat a zaujmout různé skupiny obyvatel. Zapojení více obchodů a dobrovolníků by mohlo vést ke zvýšení povědomí nejen o potravinové situaci obyvatel, ale i množství vybraných potravin.

Poskytování potravin potravinovým bankám

V České republice existuje od roku 2018 novela zákona, ukládající povinnost poskytnout neprodejné potraviny, které jsou bezpečné poskytnout bezplatně neziskové organizaci zabývající se přerozdělováním potravin. Tato povinnost se vztahuje na obchody s prodejní plochou nad 400 m² (Manuál pro novelu zákona o potravinách). Některé potraviny nelze potravinovými bankami dále distribuovat, jedná se převážně o pečivo (Brezovská, 2019). Toto přebytečné pečivo by mohlo být dále využito například jako krmivo pro zvířata v záchranných stanicích.

Rozšíření skladovacích prostor

Vzhledem povinnosti obchodníků nabídnout neprodejné potraviny neziskovým organizacím, jak je zvýšeno výše. Není vždy možné uskladnit takové množství potravin, které je možné získat. Navýšení množství a četnosti skladovacích center může tento problém eliminovat. Možným řešením v této situaci z ekonomického hlediska je sdílení skladů s obchodními řetězci.

Zvýšení povědomí veřejnosti

Příležitost k rozvoji potravinových bank je v medializaci samotných sbírek. Zvýšení povědomí veřejnosti o jejich existenci a činnosti je klíčem k medializaci jejich činnosti a poslání. Vybudování silných sociálních sítí získá pozornost mladých lidí, kteří následně

mohou pomoci s medializací probíhajících sbírek pořádaných potravinovými bankami, nebo spolupracujícími organizacemi. Dalším způsobem medializace může být zveřejnění článků médií. Oslovení médií může přispět ke sdílení sbírek a tím zvýšení účasti účastníků sbírky.

Velké efektivity by mohlo být dosaženo při oslovení lidí, kteří mají velký vliv na širokou veřejnost. Tyto osoby se často zapojují do charitativních dobročinných sbírek a díky jejich pomoci je často dosaženo vybraní cílové částky. Jejich pomoc při oznámení o konání potravinových sbírek by mohla mít stejný efekt jako v případě dobročinných sbírek. Vzhledem ke svému vlivu na obyvatelstvo mohou pomoci zvýšit počet dobrovolníků a celkově podporu činnosti potravinových bank. Další možností, jak dosáhnout větší informovanosti obyvatel o konání potravinových sbírek je použití rozhlasů a rozvěšení informačních letáčků na veřejná místa.

6.2 Leták o poslání potravinových bank na veřejná místa

Níže předložený leták byl vytvořen pro umístění na veřejná místa a má za úkol upoutat pozornost lidí v jejich běžném životě. Cílem je udržení v povědomí člověka poslání potravinových bank. Přítomnost tohoto letáku na veřejných místech, jako jsou obchody, úřady, pošty nebo nemocnice by mohlo pomoci najít cestu z těžké finanční situace obyvatelům, kteří pomoc potřebují. Připomíná poselství, na kterých byla založena tato nezisková organizace.

BOJUJEME PROTI PLÝTVÁNÍ A HLADU POTRAVINOVÉ BANKY

KDO JSME?

- JSME NEZISKOVÁ ORGANIZACE
POMÁHAJÍCÍ TĚM, KTEŘÍ TO POTŘEBUJÍ

JAKÉ JSOU NAŠE CÍLE?

- BOJOVAT PROTI PLÝTVÁNÍ POTRAVIN
- DĚLIT SE O ZÍSKANÉ POTRAVINY S
TĚMI, KTEŘÍ MAJÍ HLAD
- OBNOVIT SOLIDARITU MEZI LIDMI

KONTAKT

📍 U lípy svobody 4/12, 107 00 Praha

☎ +420 777 460 626

🌐 info@potravinovabanka.cz

ZÁVĚR

S růstem lidské populace se přímo úměrně zvyšují požadavky na zajištění potravinové bezpečnosti obyvatelstva státu. Z tohoto důvodu se problematika zajištění potravinové bezpečnosti dostává do popředí zájmu zodpovědných institucí. Ropa úzce souvisí s hospodářstvím státu, protože je používána v upravené formě jako pohonné palivo pro stroje, ale je i jako základní surovina pro výrobu hnojiv a pesticidů, bez kterých si nelze představit hospodářství ve stejné podobě jakou lze vidět dnes. Zemní plyn je používán k vytápění i výrobě elektrické energie nejen pro hospodářské účely. Ropa společně se zemním plynem tvoří neodmyslitelnou součást hospodářství. Proto lze konstatovat, že cena ropy i zemního plynu má značný vliv na potravinovou bezpečnost obyvatelstva státu. Bohužel nelze s přesností určit časový okamžik ve kterém navýšení těchto strategických surovin ovlivní koncové spotřebitele.

V průběhu analýzy ceny ropy bylo zjištěno, že cena ropy je ovlivněna mnoha faktory. Mezi základní faktory patří zejména rozložení a četnost zdrojů, dále nabídka a poptávka na světovém trhu, náklady na těžbu, politická a ekonomická situace v oblastech se zdroji ropy, sezónními faktory a v neposlední řadě také směnný kurz amerického dolaru jako nejpoužívanější měny pro zajištění obchodních transakcí s ropou.

Cena zemního plynu je ovlivněna zejména samotnou náročností skladování zemního plynu a složitost přepravy. Mimo jiné je cena plynu ovlivněna do značné míry sezónními faktory, ale i cenami ropy a geopolitickou situací. Výsledkem analýzy ceny ropy bylo prokázáno, že nejkritičtějším rokem byl rok 2022, který byl provázen konfliktem mezi Ukrajinou a Ruskem. Stejný vývoj lze pozorovat u cen zemního plynu. Naopak u cen potravin je prozatím rekordem situace v roce 2023.

Zmírnění dopadů zvyšování cen strategických surovin na potravinovou bezpečnost může být realizováno za pomoci neziskových organizací, které se zabývají poskytováním potravinové pomoci osobám, které se dostaly do tíživé finanční situace nejen v důsledku zvyšování cen potravin. Jednou z těchto organizací jsou Potravinové banky z. s., které směřují svoji činnost na shromažďování, skladování a distribuci potravin lidem v nouzi. Činnost potravinových bank je jedním ze způsobů, jak zajistit potravinovou bezpečnost části obyvatelstva v ohrožení potravinové nouze. Svoji činností přispívají ke snížení plýtvání potravinami, které by ve většině případů byly vyhozeny. Navrhovaný model

uvádí pět možných kategorií pro rozšíření činnosti potravinových bank tak, aby bylo možno efektivně zvýšit počet osob, ke kterým se dostane potravinová pomoc.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AGRIS, © 2000-2023. HOVĚZÍ PŘEDNÍ BEZ KOSTI. AGRIS: Agrární WWW portál [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <http://www.agris.cz/Prices/TimeSeries/3?district=0>

AGRIS, © 2000-2023. VEPŘOVÁ PLEC BEZ KOSTI. AGRIS: Agrární WWW portál [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <http://www.agris.cz/Prices/TimeSeries/9?district=0>

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU, 2002. Usnesení Bezpečnostní rady státu: k Instrukci pro vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnostní ochrany důležitých objektů [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Instrukce-pro-vyhlasovani-jednotlivych-stupnu-bezpecnostni-ochrany-dulezitych-objektu.pdf>

BUDÍN, Jan. Zemní plyn - těžba, vlastnosti a rozdělení. O energetice.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/plyn/zemni-plyn-tezba-vlastnosti-a-rozdeleni>

BREZOVSKÁ, Katrína, 2019. ČR loni zakázala obchodům vyhazovat jídlo, potravinovým bankám darovaly už 3800 tun. In: Český rozhlas [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cr-loni-zakazala-obchodum-vyhazovat-jidlo-potravinovym-bankam-darovaly-uz-3800-8120064>

CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. Bezpečnost potravin. Celní správa České republiky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotniho-prostredi/Stranky/bezpecnost-potravin.aspx>

ČAPPO. Automobilový benzin. Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.cappo.cz/pohonne-hmoty-a-energie-pro-mobilitu/automobilovy-benzin>

ČAPPO. Motorová nafta. Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.cappo.cz/pohonne-hmoty-a-energie-pro-mobilitu/motorova-nafta>

ČESKÁ ASOCIACE PETROLEJÁŘSKÉHO PRŮMYSLU A OBCHODU, © 2021. Ropa jako nenahraditelná surovina. Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.cappo.cz/pohonne-hmoty-a-energie-pro-mobilitu/ropa-jako-nenahraditelna-surovina>

ČESKÁ FEDERACE POTRAVINOVÝCH BANK, Z.S., © 2023. Naše činnost. Potravinové banky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.potravinovebanky.cz/nase-cinnost>

ČESKÁ FEDERACE POTRAVINOVÝCH BANK, Z.S., © 2023. Potravinové banky v ČR. Potravinové banky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.potravinovebanky.cz/potravinove-banky-v-cr>

ČESKO, 1969. Zákon č. 2/1969 Sb. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>

ČESKO, 1988. Zákon č. 44/1988 Sb. Zákon o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon). In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1988-44>

ČESKO, 1988. Zákon č. 62/1988 Sb. Zákon České národní rady o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1988-62>

ČESKO, 1993. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

ČESKO, 1993. Zákon č. 97/1993 Sb. Zákon o působnosti Správy státních hmotných rezerv. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-97>

ČESKO, 1997. Zákon č. 110/1997 Sb. Zákon o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-110>

ČESKO, 1998. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

ČESKO, 1999. Zákon č. 166/1999 Sb. Zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>

ČESKO, 1999. Zákon č. 219/1999 Sb. Zákon o ozbrojených silách České republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>

ČESKO, 1999. Zákon č. 222/1999 Sb. Zákon o zajišťování obrany České republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>

ČESKO, 2000. Zákon č. 219/2000 Sb. Zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-219>

ČESKO, 2000. Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

ČESKO, 2000. Zákon č. 240/2000 Sb. Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>

ČESKO, 2000. Zákon č. 241/2000 Sb. Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>

ČESKO, 2000. Zákon č. 258/2000 Sb. Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>

ČESKO, 2008. Zákon č. 273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

ČESKO, 2010. Nařízení vlády č. 432/2010 Sb. Nařízení vlády o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-432>

ČESKO, 2013. Vyhláška č. 165/2013 Sb. Vyhláška o druzích ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-165>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup->

objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&&pvo=CEN02A42&&str=v1151#w=

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN02A42&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&c=v3~8__RP2022&&str=v1151

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&&pvo=CEN02A41&&c=v3~8__RP2022&str=v1151

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&&pvo=CEN02A4&&str=v1151>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN02A4&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&c=v3~8__RP2019&&h=v1080&h=v1081&str=v1149

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. Průměrné spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN02A4&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&c=v3~8__RP2018&&h=v1080&h=v1081&str=v1149

ČTK, © 2023. Ceny plynu v Evropě začaly výrazně klesat. Novinky.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-ceny-plynu-v-evrope-zacaly-vyrazne-klesat-40382092>

ČTK. Reuters: OPEC a jeho spojenci zvýšili odhad růstu poptávky po ropě. Energetice.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/ropa/reuters-opec-a-jeho-spojenci-zvysili-odhad-rustu-poptavky-po-rope>

ČTK, © 2023. ČSÚ: Příjmy domácností v roce 2021 rostly, zvedla se i míra chudoby. In: ČTK České noviny [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2320347>

DIECÉZE OSTRAVSKO - OPAVSKÁ, © 2015. Národní potravinová sbírka pomůže potřebným také v Ostravě. In: Diecéze ostravsko - opavská [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://doo.cz/posledni-zpravy/1549-sbirka-potravin-pomuze-potrebnym-lidem-v-ostrave.html>

DNA. Ceny ropy klesají. Zejména kvůli ochabnutí ekonomik Západu. FinTag [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.fintag.cz/2023/03/17/ceny-ropy-klesaji-zejmena-kvuli-ochabnuti-ekonomik-zapadu/>

EICHLER, Jan, 2009. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-540-0.

EPET, © 2023. Co ovlivňuje cenu zemního plynu? Roli hraje počasí, politika i cena ropy. Ejet [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.epet.cz/co-ovlivnuje-cenu-zemniho-plynu-rol-i-hraje-pocasi-politika-i-cena-ropy/>

EPET, © 2023. Co ovlivňuje cenu zemního plynu? Roli hraje počasí, politika i cena ropy. Epet [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.epet.cz/co-ovlivnuje-cenu-zemniho-plynu-rol-i-hraje-pocasi-politika-i-cena-ropy/>

EUROPEAN FOOD BANKS FEDERATION. Our story. European Food Banks Federation [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.eurofoodbank.org/our-story/>

Evropská federace potravinových bank – FEBA: CHARTA [online], 2020. [cit. 2023-04-24].

FAO, 2006. Policy Brief: Food Security [online]. FAO's Agriculture and Development Economics Division (ESA) with support from the FAO Netherlands Partnership Programme (FNPP) and the EC-FAO Food Security Programme [cit. 2023-04-24].

FTMO, 2023. Zemní plyn: strategická surovina, nebo jen nafouklá bublina?. FTMO [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://ftmo.com/cs/zemni-plyn-strategicka-surovina-nebo-jen-nafoukla-bublina/>

GUNDERSEN, Craig a James P. ZILIAK, © 1995-2023. Food Insecurity And Health Outcomes. Health Affairs [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.healthaffairs.org/doi/full/10.1377/hlthaff.2015.0645>

HÁJEK, Štěpán, 2018. Ropa se na 100 dolarů možná ani podívat nemusí. Finance.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/515522-cena-ropy/>

HOŠEK, Jan, © 2023. Vývoj na evropském trhu se zemním plynem. Česká národní banka [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Vyvoj-na-evropskem-trhu-se-zemnim-plynem/

HOŠEK, Jan, © 2023. Vývoj na evropském trhu se zemním plynem. Česká národní banka [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Vyvoj-na-evropskem-trhu-se-zemnim-plynem/

HROZEK, Dian, © 2023. Plynárenské trendy v zemích OECD v roce 2018. O energetice.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/plyn/plynarenske-trendy-zemich-oecd-roce-2018>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Dozorové orgány. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/kategorie/kategorie/dozorove-organy/>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Evropský úřad pro bezpečnost potravin. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/evropsky-urad-pro-bezpecnost-potravin/>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Informační centrum bezpečnosti potravin. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin/>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Koordinační skupina bezpečnosti potravin. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/koordinacni-skupina-bezpecnosti-potravin/>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Strategie zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit.

2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin-v-cr/>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva/>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Úřad pro potraviny v ČR. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/urad-pro-potraviny-v-cr/>

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN, © 2009-2023. Zdravotní nezávadnost. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/termin/zdravotni-nezavadnost/>

IVAN, Igor et al., 2020. Metodika identifikace a hodnocení bezpečnostně rizikových lokalit ve městě. TJ01000465. Dostupné také z: https://prevencekriminality.cz/wp-content/uploads/2020/07/certifikovana_metodika_final.pdf. Projekt. Technická Univerzita v Ostravě.

JLA, © 2023. Proč prudce klesá cena plynu? Může za to nižší spotřeba i stále rostoucí zásoby. Idnes.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/lng-plyn-ceny-duvody-pocasi-zasoby-eu-rusko-analytik.A221026_122529_eko-zahranicni_jla

KAHÁNEK, Adam, © 2003-2023. Cena plynu letí dolů. Kdy se to projeví na zálohách?. Novinky.cz [online]. [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-cena-plynu-na-burze-je-vyhodnejši-nez-cesky-strop-nekteri-dodavatele-pripravuji-nove-ceniky-40420291>

KOLEKTIV KANCELÁŘE A ODBORNÝCH/EXTERNÍCH AUTORŮ ASZ ČR. K problému soběstačnosti českého zemědělství. Asociace soukromého zemědělství ČR [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/8219/k-problemu-sobestacnosti-ceskeho-zemedelstvi/>

KOVANDA, Lukáš, © 2023. Čechy momentálně trápí zdražující ovoce, alkohol, tabák, nájemné i elektřina. Inflace však zmírňuje a ve druhé polovině roku zmírní ještě výrazněji, zlevní třeba plyn. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z:

<https://www.kurzy.cz/zpravy/547588-cechy-momentalne-trapi-zdrazujici-ovoce-alkohol-tabak-najemne-i-elektrina-inflace-vsak-zmirnuje/>

KOVANDA, Lukáš, © 2023. Český zahraniční obchod míří za rok 2020 k historicky nejlepšímu výsledku. Exportérům nahrává slabší koruna a levnější ropa a plyn, importéři zase osekávají dovoz investičních statků. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/572977-cesky-zahranicni-obchod-miri-za-rok-2020-k-historicky-nejlepsimu-vysledku-exporterum-nahrava/>

KOVANDA, Lukáš, © 2023. Proč se vláda zdráhá snížit DPH na potraviny, když ji máme jednu z nejvyšších v EU?. In: Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/694457-proc-se-vlada-zdraha-snizit-dph-na-potraviny-kdyz-ji-mame-jednu-z-nejvyssich-v-eu/>

KRNINSKÁ, Růžena, 2005. Kulturní aspekty a trvale udržitelný rozvoj v regionu [online]. II.(2). Dostupné také z: <https://vsers.cz/wp-content/uploads/2017/02/Auspicia-2005-2.pdf#page=8>

KŘEČEK, Štěpán, © 2023. Zdraží pohonné hmoty, elektřina i zemní plyn. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/568930-zdrazi-pohonne-hmoty-elektrina-i-zemni-plyn/>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Benzín CZ 2018 v USD - cena benzínu CZ v roce 2018, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/benzin-cz-graf-vyvoje-ceny/2018>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Benzín CZ 2019 v USD - cena benzínu CZ v roce 2019, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/benzin-cz-graf-vyvoje-ceny/2019>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Benzín CZ 2020 v USD - cena benzínu CZ v roce 2020, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/benzin-cz-graf-vyvoje-ceny/2020>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Benzín CZ 2021 v USD - cena benzínu CZ v roce 2021, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/benzin-cz-graf-vyvoje-ceny/2021>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Benzín CZ 2022 v USD - cena benzínu CZ v roce 2022, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/benzin-cz-graf-vyvoje-ceny/2022>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Benzín CZ 2023 v USD - cena benzínu CZ v roce 2023, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/benzin-cz-graf-vyvoje-ceny/2023>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Nafta CZ 2018 v USD - cena motorové nafty v roce 2018, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/motorova-nafta-graf-vyvoje-ceny/2018>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Nafta CZ 2019 v USD - cena motorové nafty v roce 2019, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/motorova-nafta-graf-vyvoje-ceny/2019>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Nafta CZ 2020 v USD - cena motorové nafty v roce 2020, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/motorova-nafta-graf-vyvoje-ceny/2020>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Nafta CZ 2021 v USD - cena motorové nafty v roce 2021, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/motorova-nafta-graf-vyvoje-ceny/2021>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Nafta CZ 2022 v USD - cena motorové nafty v roce 2022, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/motorova-nafta-graf-vyvoje-ceny/2022>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Nafta CZ 2023 v USD - cena motorové nafty v roce 2023, minima, maxima, průměr. 1 l - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/motorova-nafta-graf-vyvoje-ceny/2023>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. PXE - Zemní plyn 2018 v USD - cena PXE zemního plynu v roce 2018, minima, maxima, průměr. 1 MWh - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/2018>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. PXE - Zemní plyn 2019 v USD - cena PXE zemního plynu v roce 2019, minima, maxima, průměr. 1 MWh - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/2019>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. PXE - Zemní plyn 2020 v USD - cena PXE zemního plynu v roce 2020, minima, maxima, průměr. 1 MWh - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/2020>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. PXE - Zemní plyn 2021 v USD - cena PXE zemního plynu v roce 2021, minima, maxima, průměr. 1 MWh - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/2021>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. PXE - Zemní plyn 2022 v USD - cena PXE zemního plynu v roce 2022, minima, maxima, průměr. 1 MWh - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/2022>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. PXE - Zemní plyn 2023 v USD - cena PXE zemního plynu v roce 2023, minima, maxima, průměr. 1 MWh - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/2023>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Ropa Brent 2018 v USD - cena ropy Brent v roce 2018, minima, maxima, průměr. 1 barel - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa-brent-graf-vyvoje-ceny/2018>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Ropa Brent 2019 v USD - cena ropy Brent v roce 2019, minima, maxima, průměr. 1 barel - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa-brent-graf-vyvoje-ceny/2019>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Ropa Brent 2020 v USD - cena ropy Brent v roce 2020, minima, maxima, průměr. 1 barel - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa-brent-graf-vyvoje-ceny/2020>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Ropa Brent 2021 v USD - cena ropy Brent v roce 2021, minima, maxima, průměr. 1 barel - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa-brent-graf-vyvoje-ceny/2021>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Ropa Brent 2022 v USD - cena ropy Brent v roce 2022, minima, maxima, průměr. 1 barel - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa-brent-graf-vyvoje-ceny/2022>

KURZY.CZ, © 2000 - 2023. Ropa Brent 2023 v USD - cena ropy Brent v roce 2023, minima, maxima, průměr. 1 barel - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa-brent-graf-vyvoje-ceny/2023>

KURZY.CZ, © 2020 - 2023. Ropa Brent - ceny a grafy ropy Brent, vývoj ceny ropy Brent 1 barel - 1 rok - měna USD. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa-brent-graf-vyvoje-ceny/>

KURZY.CZ, © 2023. PXE - Zemní plyn - ceny a grafy PXE zemního plynu, vývoj ceny PXE zemního plynu 1 MWh - 1 rok - měna EUR. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/>

KURZY.CZ, © 2023. Spor Ruska s Ukrajinou nemá zásadní vliv na zásoby a spotřebu zemního plynu v České republice. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/447825-spor-ruska-sukrajinou-nema-zasadni-vliv-na-zasoby-a-spotrebu-zemniho-plynu-vceske-republice/>

KURZY.CZ, © 2023. WASDE report, zásoby zemního plynu nebo "Brexit News." Tohle ovlivnilo včerejší vývoj na trzích. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/515324-wasde-report-zasoby-zemniho-plynu-nebo-brexit-news-tohle-ovlivnilo-vcerejsi-vyvoj-na-trzich/>

KURZY.CZ. Spotřební daň Motorové benziny s obsahem olova do 0,013 g/l - vývoj a graf. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/hodnoty/spotrebni_phm_benzin/

KURZY.CZ. Spotřební daň Nafta - vývoj a graf. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/hodnoty/spotrebni_phm_nafta/

LUKÁŠKOVÁ, Eva a Kateřina PITROVÁ, 2018. Economic and Social Aspects of Food Security[online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [cit. 2023-04-24]. ISBN 978-80-7454-770-6.

LUKÁŠKOVÁ, Eva et al., 2014. Potravinová (ne)bezpečnost. Praha: Academia. ISBN 978-80-7454-463-7.

Manuál pro novelu zákona o potravinách. In: Potraviny pomáhají [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://narodnipotravinovasbirka.cz/manual-pro-novelu-zakona-o-potravinach/>

MAS BLANÍK, EVROPSKÁ UNIE a MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2021. Jak rozvíjet lokální trh?: OSVĚDČENÉ POSTUPY ROZVOJE KRÁTKÝCH DODAVATELSKÝCH ŘETEZCŮ [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.masblanik.cz/wp-content/uploads/2022/02/Jak-rozvijet-lokalni-trh-clanek-Newsletter-MAS-Blanik.pdf>

MATOUŠKOVÁ, Renata. Ceny ropy jsou na ročním minimu. Pokud OPEC nesníží těžbu, mohou dál klesat. Seznam zprávy [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ceny-ropy-jsou-na-rocnim-minimu-pokud-opec-nesnizi-tezbu-mohou-dal-klesat-61144>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2011. Bílá kniha o obraně [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bila_kniha_o_obrane.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2012. Koncepce přípravy občanů k obraně státu [online]. Praha [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/_koncepce-poipravy-obeanu-na-obranu--2013_.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2017. Obranná strategie České republiky [online]. Praha: Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad Dobruška [cit. 2023-04-24]. ISBN 978-80-7278-702-9. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/obranna-strategie-2017.pdf>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2017. Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů [online]. II.(2) [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/stavebnictvi-a-suroviny/surovinova-politika/statni-surovinova-politika-nerostne-suroviny-v-cr/2017/4/170228--Material_surovinova_politika-upraveny-po-pripom-VP--.pdf

MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY, 2013. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 [online]. Praha [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2023. Audit národní bezpečnosti - Bezpečnostní aspekty migrace. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/audit-narodni-bezpecnosti-bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016. Audit národní bezpečnosti [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality

[cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016. TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK POJMŮ Z OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA, ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOSTI A PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU [online]. In: . Praha [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Bezpečnostní politika státu. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2015. Bezpečnostní strategie České republiky 2015 [online]. Praha [cit. 2023-04-24]. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Pandemický plán České republiky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2014. Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 – 2020 [online]. [cit. 2023-04-24]. ISBN 978-80-7434-148-9. Dostupné z: https://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/StrategieBP_cs.pdf

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2021. Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství [cit. 2023-04-24]. ISBN 978-80-7434-621-7. Dostupné z: https://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace1/Strategie_CZ_WEB.pdf

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Codex Alimentarius. Ministerstvo zemědělství České republiky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/potravin/codex-alimentarius/>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO. Ministerstvo zemědělství České republiky [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/organizace-osn-pro-vyzivu-a-zemedelstvi.html>

MONETA MONEY BANK, © 2023. Co je nabídka a poptávka?. Moneta money bank [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/nabidka-a-poptavka>

MORAVEC, Jan, © 2023. Zemní plyn v 1Q 2019 dominoval, stal se hlavním fosilním palivem pro výrobu elektřiny v EU. O energetice.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/elektrina/zemni-plyn-hlavnim-fosilnim-palivem-ve-vyrobe-elektricke-energie-v-eu-v-prvnim-ctvrtletu-roku-2019>

OSV a ČTK. Barel ropy za 10 dolarů už není fikce. Zásobníky pomalu začínají přetékat. Idnes.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/ropa-cena-brent-propad-koronavirus-covid-19.A200325_152822_eko-zahranicni_svob

PAULUS, František et al., 2015. Analýza hrozeb pro Českou republiku: Závěrečná zpráva [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality [cit. 2023-04-24].

POSPÍŠILOVÁ, © 2009-2023. Schéma systému zajištění bezpečnosti potravin. Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/schema-systemu-zajisteni-bezpecnosti-potravin/>

Ropa Brent: Aktuální graf vývoje ceny ropy. Co ji ovlivňuje a jak se liší od WTI. E15 [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/cena-ropy-brent-a-graf>

Ropa Brent: Aktuální graf vývoje ceny ropy. Co ji ovlivňuje a jak se liší od WTI. E15 [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/cena-ropy-brent-a-graf>

Ropa kvůli vývoji na Blízkém východě zdražuje. Zlato.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.zlato.cz/svetova-ekonomika/ropa-kvuli-vyvoji-blizkem-vychode-zdrazuje/>

ROPA.CZ, ©2013 - 2023. ROPA A EKONOMIKA. Ropa.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.ropa.cz/ropa-a-ekonomika/>

ROPA.CZ, ©2013 - 2023. Význam ropy. Ropa.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.ropa.cz/vyznam-ropy/>

POTRAVINOVÉ BANKY, © 2023. Naše činnost. In: Potravinové banky [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.potravinovebanky.cz/nase-cinnost>

POTRAVINOVÉ BANKY, © 2023. Podzimní darování on-line skončilo. Dohromady Sbirka potravin vynesla 584 tun zboží pro potřebné. In: Potravinové banky [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.potravinovebanky.cz/tiskove-zpravy/podzimni-darovani-on-line-skoncilo-dohromady-sbirka-potravin-vynesla-584-tun-zbozi-pro-potrebne>

POTRAVINOVÉ BANKY, © 2023. Potravinové banky v ČR. In: Potravinové banky [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.potravinovebanky.cz/potravinove-banky-v-cr>

POTRAVINOVÉ BANKY, © 2023. Potravinové banky v roce 2022 opět navýšily svůj obrat. Poptávka po potravinové pomoci stále stoupá. In: Potravinové banky [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.potravinovebanky.cz/tiskove-zpravy/potravinove-banky-v-roce-2022-opet-navysily-svuj-obrat-poptavka-po-potravinove-pomoci-stale-stoupa>

SKUPILA ČEZ, 2023. ROPA. Skupina ČEZ [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.cez.cz/edee/content/file/static/encyklopedie/encyklopedie-energetiky/02/ropa_1.html

SKUPINA ČEZ, 2023. ZEMNÍ PLYN. Skupina ČEZ [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://www.cez.cz/edee/content/file/static/encyklopedie/vykladovy-slovník-energetiky/hesla/zem_plyn.html

SSHR ČR, 2023. Působnost SSHR. SSHR ČR [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.sshr.cz/o-nas/pusobnost-sshr/>

SSHR ČR, 2023. Státní hmotné rezervy (SHR). SSHR ČR [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system-hopks/statni-hmotne-rezervy-shr/>

STÁREK, Jiří, © 2023. Pyramida výživy pro děti. In: Krajská hygienická stanice Středočeského kraje [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://khsstc.cz/pyramida-vyzivy-pro-deti/>

STOKLÁSEK, Libor, © 2023. Imperial News – Ceny plynu ustupují. Na řadě je ropa - dnes zasedá kartel OPEC+. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/627334-imperial-news--ceny-plynu-ustupuji-na-rade-je-ropa-dnes-zaseda-kartel-opec/>

STRÁNÍK, Tomáš, © 2023. Ropa Brent – základní informace, které musíte znát. LYNX [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.lynxbroker.cz/investovani/burzovni-trhy/komodity/ropa-brent/>

THE ECONOMIST GROUP, 2022. Global Food Global Food Security Index Security 2022 Index [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/reports/Economist_Impact_GFSI_2022_Global_Report_Sep_2022.pdf

TOMČIAK, Boris. Aktuální vývoj cen PHM v ČR. Petrol media [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.petrol.cz/aktuality/aktualni-vyvoj-cen-phm-v-cr-9983>

Vývoj na komoditních trzích - Ropa - Globální ekonomický výhled leden 2023. Kurzy.cz [online]. [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/693790-vyvoj-na-komoditnich-trzich-ropa-globalni-ekonomicky-vyhled-leden-2023/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CA	Codex Alimentarius
ČR	Česka republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EFSA	European Food Safety Authority
EU	Evropská unie
FAO	Food and Agriculture Organization
FEBA	Fédération Européenne des Banques Alimentaires
FIMI	Food Insecurity Multidimensional Index
GFSI	Global Food Security Index
HDP	Hrubý domácí produkt
ICBP	Informační centrum bezpečnosti potravin
Kč	Korun českých
kWh	Kilowatthodina
LNG	Liquefied natural gas
MZe	Ministerstvo zemědělství
NATO	North Atlantic Treaty Organization
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OPEC	Organization of the Petroleum Exporting Countries
OSN	United Nations
PXE	Power Exchange Central Europe
RASFF	Rapid Allert Systém for Food and Feed
SWOT	Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats
TUR	Trvale udržitelný rozvoj
USA	United States of America
USD	Americký dolar

WHO World Health Organization

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Pyramida potravin (Stárek, © 2023)	50
Obrázek 2 Leták o poslání potravinových bank (Diecéze ostravsko - opavská, © 2015) (Potravinové banky, © 2023).....	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vývoj cen ropy Brent za litr 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)	41
Tabulka 2 Vývoj ceny automobilového benzínu za litr 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)	43
Tabulka 3 Vývoj ceny motorové nafty 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)	44
Tabulka 4 Vývoj ceny zemního plynu PXE 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)	47
Tabulka 5 Vývoj cen vybraných potravin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 1. část (Český statistický úřad, 2023), (AGRIS, © 2000-2023)	51
Tabulka 6 Vývoj cen vybraných potravin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 2. část (Český statistický úřad, 2023), (AGRIS, © 2000-2023)	52

SEZNAM SCHÉMAT

Schéma 1 Zajištění bezpečnosti potravin (Pospíšilová, © 2009-2023)	26
Schéma 2 Zajištění bezpečnosti potravin (Lukášková a Pitrová, 2018)	26

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Vývoj ceny ropy Brent 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023).....	41
Graf 2 Vývoj ceny automobilového benzínu za litr 1. 1. 2018 – 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023).....	43
Graf 3 Vývoj ceny motorové nafty 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)	45
Graf 4 Vývoj ceny zemního plynu PXE 1. 1. 2018 - 15. 4. 2023 (Kurzy.cz, © 2000–2023)	47
Graf 5 Vývoj cen obilovin a výrobků z obilovin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023).....	53
Graf 6 Vývoj cen ovoce 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023).....	54
Graf 7 Vývoj cen zeleniny 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023).....	55
Graf 8 Vývoj cen mléčných výrobků a vajec 1. 1. 2018 – 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023).....	57
Graf 9 Vývoj cen masa a uzenin 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023), (AGRIS, © 2000-2023)	59
Graf 10 Vývoj cen oleje a dochucovadla 1. 1. 2018 - 31. 3. 2023 (Český statistický úřad, 2023).....	60

